

Polyák Gábor

A média szabályozása az Egyesült Királyságban

Budapest, 2010. augusztus, 55. szám

ISSN 1788-134X
ISBN 978 615 5020 03 2

Kiadja az Alkalmazott Kommunikációtudományi Intézet
Budapest, 1021 Hűvösvölgyi út 95.
Felelős kiadó: Nahimi Péter igazgató
Borítóterv: Czákó Zsolt
Nyomdai munkák:
Műegyetemi Kiadó
Felelős vezető: Wintermantel Zsolt
www.kiado.bme.hu

Tartalomjegyzék

I. Alkotmányos alapok, médiajogi jogszabályok.....	5
II. Médiafelügyelet	7
1. A médiafelügyeleti rendszer átalakítása.....	7
2. Az Ofcom tagjai	8
3. A hatósági működés és az állami beavatkozás alapelvei.....	8
4. A szabályozási terhek felülvizsgálata, önszabályozás	9
5. Az Ofcom egyes általános hatáskörei.....	9
6. Content Board.....	11
III. A szabályzás hatálya	12
7. Területi hatály.....	12
8. A televíziós szolgáltatásokra vonatkozó tárgyi hatály.....	12
IV. Engedélyezési eljárások.....	16
9. Műsorszolgáltatási engedély	16
9.1 Általános szabályok.....	16
9.2 Channel 3 és Channel 5 engedélyek.....	17
9.3 Az engedély időtartama, kicserélése és meghosszabbítása; a digitális átállás menetrendje.....	19
9.4 Az engedélyek érvényesítése	21
9.5 Kijelölt hírszolgáltatók	23
9.6 Channel 4 engedély	23
10. Helyi műsorszolgáltatás.....	24
11. Az engedélyezhető televíziós tartalomszolgáltatás engedélyezése	25
12. Digitális műsorszolgáltatási engedély.....	25
13. A multiplex szolgáltatás engedélyezése	26
14. A kiegészítő szolgáltatások engedélyezése.....	28
15. A digitális kiegészítő szolgáltatások engedélyezése	29
16. A korlátozott televíziós szolgáltatások engedélyezése	29
V. Médiaikoncentráció.....	30
17. Broadcasting Act 1996	30
18. Communications Act 2003.....	31
VI. Kizárólagos közvetítési jogok	35
VII. Műsorszerkezeti követelmények.....	37
VIII. Műsortartalmi követelmények	40
19. A tartalomszabályozás módszere	40
20. Az Ofcom kódexei	41
21. Egyes műsortartalmi követelmények.....	42
21.1 Pártatlanság, politikai műsorok	42
21.2 Tiszteességes bánásmód, a magánszféra védelme.....	45
21.3 A gyermekek védelme.....	47
21.4 További műsortartalmi követelmények.....	49
22. Az elektronikus műsorfüzetekkel kapcsolatos szabályozás	50

IX. Reklám és szponzorálás.....	51
X. Közszolgálatóság	55
23. <i>A közszolgálatóság koncepciója</i>	55
24. <i>Önszabályozás a közszolgálati követelmények kidolgozásában.....</i>	56
25. <i>British Broadcasting Corporation.....</i>	58
25.1 <i>A BBC feladatai</i>	58
25.2 <i>A BBC felügyelete és vezetése.....</i>	58
25.3 <i>Finanszírozás</i>	60
25.4 <i>Public Value Test</i>	60
26. <i>A közszolgálati műsorszolgáltatás rendszerének felülvizsgálata</i>	61
XI. A lekérhető szolgáltatások szabályozása	63
XII. Must carry szabályozás	65
27. <i>Műsorelosztási kötelezettség.....</i>	65
28. <i>Ajánlattételi kötelezettség.....</i>	65

I. Alkotmányos alapok, médiajogi jogszabályok

Az Egyesült Királyságban, írott alkotmány hiányában, a kontinentális Európában megszokott alkotmányjogi garanciák nem védik a vélemény- és a sajtószabadságot.¹ Az ún. polgári szabadságjogok (*civil liberties*) forrása a jog uralma (*rule of law*); e szabadságok ugyanakkor, mint a *common law* minden jogelvé, a parlament által módosíthatók vagy akár megszüntethetők.² 1998-ban a *Human Rights Act*tel az angol jogalkotó az Egyesült Királyság jogrendszerének részévé tette az Európai Emberi Jogi Egyezményt, ami egyúttal az Emberi Jogi Bíróság gyakorlatának az angol bíróságokra gyakorolt erősödő hatását is magával hozza. A *Human Rights Act* a jogrendszerben más törvényekkel egyenrangú jogszabály, a bíróság azonban megállapíthatja valamely jogszabálynak a *Human Rights Act*tel való összeférhetetlenségét, ami alapján az érintett miniszter a kifogásolt törvényt módosíthatja.³

2000. decemberében készült el a kommunikáció szabályozásának jövőbeli lehetőségeit vizsgáló fehér könyv (*White Paper „A New Future For Communications”, Communications White Paper*), amely a távközlés és a média egységes, versenyalapú és a fogyasztói jogokat erősítő szabályozását vázolta fel. A fehér könyvben felvázolt szabályozási koncepció háttérében a következő célkitűzések állnak:

- az Egyesült Királyság távközlési- és médiapiaca a világ legdinamikusabb és legversenyképesebb piacává válik;
- a polgárok általános hozzáféréssel rendelkeznek minőségi szolgáltatások széles választékához;
- a polgárok védelmet élveznek az információs társadalom veszélyeivel és negatív hatásaival szemben.

A fehér könyv a szabályozás módszerével kapcsolatban is új megközelítést képvisel, amely szerint állami beavatkozásra csak a legszükségesebb esetekben kerülhet sor, és a szabályozási folyamatba széles körben be kell vonni az önszabályozási mechanizmusokat. A jogalkotó határozott deregulációs törekvéseit az az álláspont egészíti ki, hogy a piaci erők az erőforrások hatékonyabb allokációjára képesek, mint az adminisztratív beavatkozások.

A *Communications White Paper* alapján megindult jogalkotási folyamatban született meg a *Communications Bill*, a kommunikáció egységes szabályozási keretét biztosító törvény tervezete. A tervezet – széles körű konzultációt követő – elfogadásával 2003-ban született meg a *Communications Act 2003* (CA03), amely már nem médiarendszert, hanem egységes kommunikációs rendszert szabályoz. A törvény – amennyire ez lehetséges – egységes szabályozási keretet hoz létre a távközlési hálózatokra és szolgáltatásokra, valamint az elektronikus média, a tömegkommunikáció hálózataira és szolgáltatásaira vonatkozóan. Ezzel együtt azonban nem jelenti a távközlés és a média korábbi szabályozási koncepciójának teljes

¹ Részletesen ld. Koltay András: *A szólásszabadság alapvonalai – magyar, angol és európai összehasonlításban*. Századvég, Budapest, 2009. 92–97. old. Ugyanitt részletes elemzés olvasható az angol médiaszabályozás számos kérdéséről.

² Ld. Roeder, Claudia: *Perspektiven einer europäischen Rundfunkordnung, Eine Untersuchung der gemeinschaftsrechtlichen Direktiven unter besonderer Berücksichtigung des Pluralismusgebots*. Duncker & Humblot, Berlin, 2001, 214. old.

³ Koltay András: im. 96. old.

áttörését. A rádiózással és televíziózással kapcsolatban – az új törvény módosításaival – továbbra is hatályban marad a *Broadcasting Act 1990* és *1996* (BA90, BA96).

A *Communications Act* mellett az angol médiajog forrása a *Wireless Telegraphy Act 2006*, amely a frekvenciagazdálkodással kapcsolatos kérdéseket szabályozza.

A médiaszabályozás fontos elemei a médiahatóság által kibocsátott „kódexek” (*code*), amelyek között kiemelt jelentősége van a legutóbb 2009-ben felülvizsgált, a televíziós műsorszolgáltatás tartalmát szabályozó *Broadcasting Code*-nak.

Ezekon túl több területen jelentős szerepe van az ön- társszabályozásnak; e területek közül a tanulmány a reklámszabályozást és a lekérhető szolgáltatások szabályozását ismerteti.

II. Médiafelügyelet

1. A médiafelügyeleti rendszer átalakítása

Az angol szabályozásban a kommunikációs (infokommunikációs) szektor egységes szemlélete leghatározottabban a felügyeleti rendszer átalakításában jelenik meg. Az angol távközlés- és médiafelügyelet korábban igen tagolt volt. A távközléssel kapcsolatos felügyeleti-hatósági feladatokat az *Office of Telecommunications* (Oftel) látta el. A kereskedelmi televíziók felügyelete az *Independent Television Commission* (ITC), a kereskedelmi rádiók felügyelete pedig a *Radio Authority* feladata volt. A tartalomszabályozásban fontos szerepe volt a *Broadcasting Standards Commission*nek. A frekvenciagazdálkodást a *Radiocommunications Agency* végzi.

Ezt a túlzottan töredezett felügyeleti struktúrát az új szabályozás alapján egyetlen szerv, az *Office of Communications* (Ofcom) váltotta fel. Az Ofcom-ot az *Office of Communications Act 2002*-vel hozta létre az angol jogalkotó. A törvény az intézmény általános szervezeti és működési kereteit szabályozza, az egyes feladatokról a CA03 szól. Célja az volt, hogy felkészülési időt biztosítson a régi és az új felügyeleti-szabályozó szervek részére a feladatok átadására és átvételére.

A *White Paper* szerint az Ofcom létrehozása – és az alapjául szolgáló szabályozási szemlélet – hozzájárul ahhoz, hogy az Egyesült Királyság a világ legdinamikusabb és legversenyképesebb kommunikációs- és médiapiacával rendelkezzen. Az Ofcom elősegíti a különböző típusú, jó minőségű szolgáltatásokhoz való általános hozzáférést, és biztosítja a fogyasztók megfelelő védelmét. Az *Office of Communications Act 2002* a szervezet feladatát általánosságban azon tevékenységek ellátásában határozta meg, amelyek az Ofcom megítélése szerint alkalmasak a kommunikáció szabályozásával kapcsolatos releváns javaslatok végrehajtásának támogatására vagy módosítására.

Az Ofcom funkcióinak egy része a jogelőd szervek funkcióinak átruházásából, másik része a CA03 és egyéb jogszabályok alapján keletkezett. A feladatok átruházásának időpontját a kulturális, média- és sportminisztériumot vezető – a magyar közjogi rendszerbe nem beilleszthető, több miniszter (*Minister*) fölött álló – *Secretary of State* (a továbbiakban: államtitkár) határozza meg (CA03 2).

Az Ofcom ellátja az elektronikus kommunikációs (hírközlő) hálózatokkal és szolgáltatásokkal kapcsolatos felügyeleti-szabályozói funkciókat, a frekvenciagazdálkodással kapcsolatos feladatokat, a médiatartalom szabályozásával és a közszolgálati műsorszolgáltatással kapcsolatos feladatokat, valamint – az *Office of Fair Trading* hatásköreivel konkurálva (CA03 369-371) – a hírközlési- és médiaágazatot érintő versenyfelügyeleti feladatokat. Az új hatóság hatásköre tehát egyrészt mind az infrastruktúra, mind a tartalom szabályozására-felügyeletére, másrészt mind az egyéni-, mind a tömegkommunikációra kiterjed.

2. Az Ofcom tagjai

Az Ofcom tagjainak számát az államtitkár határozza meg, három és hat között. Mind az elnököt, mind a további tagokat az államtitkár jelöli. Az Ofcom tagjai további *executive* tagokat jelölnek. Az Ofcom tagjainak jelölése előtt, és megbízatásuk ideje alatt is rendszeresen az államtitkár meggyőződik arról, hogy az adott személynek nincs olyan anyagi vagy egyéb érdeke, amely hátrányosan befolyásolja a feladatai ellátását. A megbízatás időtartamát az államtitkár a kinevezésben határozza meg. Az államtitkár a törvényben meghatározott esetekben az Ofcom tagjait fel is mentheti.

3. A hatósági működés és az állami beavatkozás alapelvei

A hatóság működésével kapcsolatban a legáltalánosabb keretet az a rendelkezés biztosítja, amely szerint az Ofcom bármit megtehet, ami funkcióinak teljesítése során velejáronak vagy hasznosnak tűnik [CA03 1 (3)]. A hatóság tevékenységének az átláthatóság, számon kérhetőség, arányosság, következetesség és célszerűség elvein kell alapulnia, illetve minden olyan alapelven, amely az Ofcom szerint megvalósítja a legjobb szabályozói gyakorlatot (*best regulatory practice*) [CA03 3 (3)].

Hatásköreinek gyakorlása során alapvető kötelezettsége, hogy előmozdítsa a polgároknak a kommunikációs szektorral kapcsolatos érdekeit, és a releváns piacokon előmozdítsa a fogyasztói érdekeket, ha szükséges, a verseny erősítésével [CA03 3 (1)]. A rádiós és televíziós szektorral kapcsolatban ez a frekvenciakincs optimális felhasználásának biztosítását, az összességében kiváló minőségű és számos különböző ízlésnek és érdeklődésnek megfelelő televíziós és rádiós szolgáltatások széles körének biztosítását, a műsorszolgáltatók megfelelő pluralitásának biztosítását, a sértő és káros tartalmak ellen védelmet nyújtó szabályozás/követelmények meghatározását és érvényesítését, valamint a tisztességtelen bánásmód és a magánszféra megsértése ellen védelmet nyújtó szabályozás/követelmények meghatározását és érvényesítését jelenti [CA03 3 (2)]. Tevékenységében figyelembe kell vennie a verseny előmozdításának szükségességét a releváns piacokon, a hatékony önszabályozás támogatásának szükségességét, a befektetések ösztönzését, a nagy sáv szélességű hálózatok széles körű hozzáférhetővé tételét, a véleményszabadság garantálását, a közszolgálati műsorszolgáltatás céljainak érvényesítését, a gyermekek és más, speciális védelmet igénylő csoportok „sebezhetőségét”, a fogyatékosok, az idősek, az alacsony jövedelműek igényeit, a lakosság – területileg és etnikailag – különböző csoportjainak igényeit, a bűnmegelőzést, valamint a fogyasztói véleményeket és általánosságban is a közvéleményt [CA03 3 (4)]. E célkitűzések egyúttal a médiaszabályozás alapelveinek is tekinthetők. Ha úgy tűnik az Ofcom számára, hogy bármely általános kötelezettségei az adott esetben ellentétben állnak egymással, biztosítani kell, hogy az ellentét az adott körülmények között általa legjobbnak tartott módon oldódjon meg [CA03 3 (7)].

A törvény elrendeli tanácsadó testületek létrehozását, amelyek egyrészt az Egyesült Királyság különböző területein élők véleményének és érdekeinek, másrészt az idősek és a

fogyatékkal élők véleményének és érdekeinek a hatósági döntéshozatalban való megjelenítése érdekében (CA03 20–21).

A törvény kötelezi az Ofcom-ot, hogy készítsen és publikáljon szabályzatot az egyes funkciók gyakorlása során követett határidőkkel kapcsolatban, olyan ügyekre vonatkozóan, amelyek elintézési határidejét jogszabály nem rögzíti (CA03 7). Az államtitkár kötelezheti a hatóságot e szabályzat módosítására (CA03 8).

4. A szabályozási terhek felülvizsgálata, önszabályozás

A fenti szempontok (alapelvek) a piaci és társadalmi feltételek folyamatos elemzését követelik meg. A törvény az Ofcom részére kifejezetten előírja a szabályozási terhek folyamatos felülvizsgálatának kötelezettségét: vizsgálnia kell, hogy a szabályok megállapítása vagy azok fenntartása nem eredményez-e szükségtelen terheket [CA03 6 (1)]. Ennek módszereiről az Ofcom rendszeresen közleményt tesz közzé [CA03 6 (4)]. A törvény arra is kötelezi az Ofcom-ot, hogy – amennyiben ezt az ügy sürgőssége nem akadályozza – a tevékenységének gyakorlásával kapcsolatos jelentős – a hatóság tevékenységét jelentősen módosító vagy az érintettekre jelentős hatással levő – elképzelés megvalósítása előtt készítsen és publikáljon egy hatástanulmányt, ennek hiányában pedig a hatástanulmány szükségletességét indokoló nyilatkozatot (CA03 7). A hatástanulmány alapján a hatóság köteles konzultációt lefolytatni.

Az önszabályozás szerepének elismerését jelenti az, hogy a jogalkotó az állami szabályozás szükségességét az önszabályozás hatékonysága alapján rendeli értékelni. A CA03 szabályozási koncepciójának egyik fontos eleme az ún. *light touch regulation*, azaz az állami szabályozásnak a legszükségesebb területekre szorítása, és az önszabályozási megoldások előnyben részesítése.

A szabályozási terhek felülvizsgálata során vizsgálnia kell, hogy az adott célkitűzést mennyiben képes a hatékony önszabályozás előmozdítani vagy biztosítani, és ez alapján mennyiben van szükség a hatósági szabályozás fenntartására [CA03 6 (1)]. A törvény szerint az önszabályozás hatékonyságának megítélésében figyelembe kell venni különösen azt, hogy

- az önszabályozási eljárásokat olyan személy irányítja-e, aki kellőképpen független az önszabályozásnak alávethető személyektől, és
- megfelelően biztosított-e az önszabályozás finanszírozása.

5. Az Ofcom egyes általános hatáskörei

Érdekes feladatot ír elő a törvény az Ofcom részére, amikor megfelelő lépések megtételére és megállapodások létrehozására kötelezi annak biztosítás érdekében, hogy a végfelhasználói elektronikus kommunikációs eszközök fejlesztői a lehető legszélesebb felhasználói körben alkalmazható eszközöket hozzanak létre, és az e követelményre tekintettel fejlesztett eszközök a lehető legszélesebb körben legyenek hozzáférhetők (CA03 10). A követelmény érvényesítése során kiemelten figyelembe kell venni a fogyatékkal élők igényeit. A törvény indokolása e rendelkezés alkalmazására példaként a televízió-távírányítók túl kicsi gombjait

említi. Az Ofcom hatékonyan segíthetné a gyártókat e problémák felismerésében és kiküszöbölésében.

Szintén figyelemre méltó az Ofcom-nak a „médiajártasság” (*media literacy*) előmozdítására vonatkozó hatásköre (CA03 11). A törvény szerint az Ofcom köteles olyan lépéseket tenni és olyan megállapodásokat kötni, amelyek előmozdítják a közönségnek a médiában megjelenő tartalmak természetével és jellegével kapcsolatos tudatosságát, a médiatartalmak megértését, a tartalmak kiválasztására irányuló eljárások megismerését. A *media literacy* körébe tartozik a tartalmakhoz való hozzáférés felhasználói ellenőrzését biztosító rendszerek megismertetése, valamint az ilyen technológiák és rendszerek fejlesztésének és használatának előmozdítása. A törvény indokolása szerint ilyen rendszerek az internetes szűrőszoftverek, a különböző tartalmak értékelését (minősítését) segítő rendszerek, valamint a PIN-kód alapú feltételes hozzáférési rendszerek. Az angol szabályozóhatóság a *media literacy* lényegét – egy nyilvános konzultáció keretében – abban a képességben azonosította, hogy közönség a technológiának a keresett információ megtalálására használja, megértse az információkat, véleménye legyen róla, és szükség esetén reagáljon rá. Meghatározása szerint a *media literacy* „a kontextusok sokféleségében megjelenő kommunikációs üzenetekhez való hozzáférésre, azok megértésére és létrehozására való képesség”.⁴ Az elfogadott *media literacy* stratégia⁵ a hatóság részére az első időszakra három fő irányt jelöl ki: kutatás (kapcsolódó problémák azonosítása és állapotfelmérés), kapcsolatok kialakítása, valamint a tartalomcímkézést előkészítő lépések megtétele (munkacsoport a tájékoztatás megfelelő, a közönség által elfogadott módjának kidolgozásához). A hatóság a *media literacy* lényegét – egy nyilvános konzultáció keretében – abban a képességben azonosította, hogy közönség a technológiának a keresett információ megtalálására használja, megértse az információkat, véleménye legyen róla, és szükség esetén reagáljon rá. Meghatározása szerint a *media literacy* „a kontextusok sokféleségében megjelenő kommunikációs üzenetekhez való hozzáférésre, azok megértésére és létrehozására való képesség”. A szabályozóhatóság eszközei a kutatás, az érintettekkel való együttműködés, valamint a nézők tájékoztatását – a tartalom címkézését – szolgáló eszközök alkalmazásának előmozdítása.

A törvény külön rendelkezik az Ofcom-nak a médiában foglalkoztatottak képzésével kapcsolatos feladatairól: az Ofcom köteles mindent megtenni a képzésre és továbbképzésre irányuló lehetőségek fejlesztése érdekében [CA03 27 (1)]. Ugyancsak köteles mindent megtenni a médiában való foglalkoztatással kapcsolatban az esélyegyenlőség előmozdítása érdekében, tekintettel a nők és férfiak közötti és a különböző faji csoportokba tartozók közötti esélyegyenlőségre, valamint a fogyatékkal élők helyzetére [CA03 27 (2)–(4)].

A CA03 az Ofcom általános funkcióinak meghatározásában kiemelten kezeli a fogyasztóvédelmi funkciókat. A törvény kötelezi a hatóságot a fogyasztók körében – az Ofcom, a *Content Board* vagy külső személyek által – végzett vizsgálatok folytatására (CA03 14). A médiával kapcsolatos kutatásoknak vizsgálniuk kell többek között a televíziós és rádiós műsorok megítélését, az elektronikus médiában közzétett tartalmaknak a közönségre

⁴ http://www.ofcom.org.uk/advice/media_literacy/of_med_lit/whatis/

⁵ http://www.ofcom.org.uk/consult/condocs/strategy/medialit/ml_statement/

gyakorolt hatását, valamint a szabályozási feladatok ellátása érdekében azt, hogy a közönség mely műsортípusokat látná szívesen a műsorszolgáltatásokban. A kutatások eredményeit az Ofcom köteles nyilvánosságra hozni, és működése során köteles figyelembe venni azokat (CA03 14).

A fogyasztói vizsgálatok lényegesen többet jelentenek az egyszerű műsorfelügyelésnél és műsorelemzésnél, és azoknál hasznosíthatóbb eredményekre vezetnek. Példaértékű, hogy a jogalkotó elismeri a fogyasztói igények figyelembe vételének szükségességét a műsортartalom szabályozásában.

Az Ofcom a törvény szerint köteles hatékony intézkedéseket tenni annak érdekében, hogy funkcióinak végzésével kapcsolatban konzultáljon a fogyasztókkal (CA03 16). Az intézkedések magukban foglalják a *Consumer Panel* létrehozását, amely tanácsot ad a fogyasztóknak. Ez a tanácsadási tevékenység azonban – a hatásköri ütközések elkerülése végett – nem terjed ki a médiatartalmakkal kapcsolatos ügyekre.

A törvény lehetővé teszi a hatóság számára, hogy a hatáskörébe tartozó – távközlési és média- – ügyekkel kapcsolatban maga által meghatározott tartalommal és módon információkat és tanácsokat tegyen közzé minden érintett részére (CA03 26). Ez a funkció a hatósági beavatkozások mellett kötelező erő nélküli, megelőző jellegű feladatellátást tesz lehetővé.

Az Ofcom képviseli az Egyesült Királyságot a kommunikációs – távközlési és média – szektort érintő nemzetközi fórumokon (CA03 22). A hatóság e funkcióját az államtitkár rendelkezései szerint látja el.

Az államtitkár rendeletben utasíthatja az Ofcom-ot annak érdekében, hogy a média-vonatkozású ügyekben biztosítsa a nemzetközi kötelezettségek teljesítését (CA03 23).

6. Content Board

A CA03 kötelezi az Ofcom-ot, hogy – a bizottságok létrehozására irányuló jogosítvány alapján – a törvényben meghatározott szervezeti rendben hozza létre a *Content Boardot* (CA03 12). A *Content Board* funkcióit az Ofcom határozza meg, azokat az Ofcom nevében gyakorolja (CA03 13). A törvény szerint az átruházott funkcióknak általánosságban magukban kell foglalniuk mindazokat a funkciókat, amelyek az elektronikus távközlési hálózatok útján sugározható vagy más módon közvetíthető tartalmakat érintik, illetve amelyek a médiatartalmak megértésének vagy tudatosításának előmozdítására vonatkoznak. A *Content Board* köteles biztosítani, hogy az Ofcom a médiával kapcsolatos hatáskörei gyakorlása során tudatosítsa azon különböző érdekeket és egyéb tényezőket, amelyeket figyelembe kell venni az Egyesült Királyság különböző részeinek tekintetében [CA03 13 (4)].

III. A szabályzás hatálya

7. Területi hatály

A CA03 a területi hatály kérdését azzal oldja meg, hogy minden szolgáltatással kapcsolatban hivatkozik a közösségi televíziós irányelv területi hatályt szabályozó rendelkezéseire. Ezzel a törvényhozó elkerüli a különböző szövegváltozatok értelmezéséből adódó nehézségeket.

Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv implementációja során a törvény egyetlen, a más tagállamokkal való együttműködést szabályozó rendelkezéssel egészült ki (CA03 335A). Eszerint abban az esetben, ha az Ofcom az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv 3. cikke alapján egy másik tagállamtól megkeresést kap, és a megkeresést igazoltnak találja, felhívja az érintett műsorszolgáltatót a megkeresésben meghatározott szabály megtartására.⁶ Az Ofcom tehát széles mérlegelési lehetőséggel rendelkezik a műsorszolgáltató magatartásának, illetve a másik tagállam jogszabályainak értékelésében.

A származási ország elvére vonatkozó szabályozást a *Wireless Telegraphy Act 2006* módosítása is érinti. A szabályozás azokra az esetekre vonatkozik, amikor a műsorszolgáltatás vagy az *on-demand* szolgáltatás fölötti angol joghatóságot kizárólag az *uplink* alapozza meg. Az *uplinket* üzemeltető „vezeték nélküli távközlési engedélyre” tartalmazza azt a feltételt, hogy az engedélyes köteles az Ofcom megfelelő felhívására a kifogásolt műsorszolgáltatás vagy *on-demand* szolgáltatás az *uplinkjét* megszüntetni vagy felfüggeszteni, ha a műsorszolgáltatás nem az engedélyének megfelelően, illetve az *on-demand* szolgáltatás nem a törvény előírásainak betartásával működik (9A).

8. A televíziós szolgáltatásokra vonatkozó tárgyi hatály

Az Ofcom szabályozói hatásköre, és egyúttal a törvény tárgyi hatálya a CA03 alapján a következő televíziós szolgáltatásokra terjed ki:

- műsorszórással terjesztett televíziós szolgáltatások, kivéve a kizárólag műholdas sugárzással terjesztett műsorokat;
- digitális televíziós műsorszolgáltatások;
- engedélyezhető televíziós tartalomszolgáltatások;
- televíziós multiplex szolgáltatások;
- kiegészítő televíziós szolgáltatások;
- digitális kiegészítő televíziós szolgáltatások;
- korlátozott televíziós szolgáltatások.

⁶ A rendelkezés nem tesz kivételt a sokat vitatott jogállású ún. *non-domestic satellite service* kategóriával, amelyre egyébként az általánosnál enyhébb szabályok vonatkoznak.

A televíziós műsorszolgáltatás (*television programme service*) jelenti a televíziós műsorszóró szolgáltatást, az engedélyezhető televíziós tartalomszolgáltatást, a digitális televíziós műsorszolgáltatást és a korlátozott televíziós szolgáltatást (CA03 362).

A műsorszórással terjesztett televíziós szolgáltatás (*television broadcasting services*) olyan szolgáltatást jelent, amely televíziós műsoroknak – analóg vagy digitális – műsorszórással a közönség általi vétel céljából történő szolgáltatásából áll, és nem minősül korlátozott televíziós szolgáltatásnak vagy televíziós multiplex szolgáltatásnak, továbbá nem a BA90 szerint kiadott, engedélyezhető televíziós tartalomszolgáltatás nyújtására, vagy a BA96 szerint kiadott, digitális televíziós műsorszolgáltatás nyújtására irányuló engedély alapján nyújtott szolgáltatás (CA03 362).

A digitális műsorszolgáltatás (*digital programme service*) televíziós műsorszolgáltatások és kapcsolódó szolgáltatások (*ancillary services*) nyújtását jelenti a közönség általi vételre irányuló digitális műsorszórás útján (*broadcast in digital*). A fogalom nem terjed ki a jogosító szolgáltatásokra (*qualifying service*), a teletext szolgáltatásra és azokra a szolgáltatásokra, amelyek nem mozgóképekből állnak, kivéve, ha az adott szolgáltatás kapcsolódó szolgáltatásnak minősül. Nem terjed ki a fogalom továbbá a műholdas és helyi szolgáltatásokra [BA96 1 (4)].

Az engedélyezhető televíziós tartalomszolgáltatás (*television licensable content service*) – digitális vagy analóg formában – a közönség általi vételre szánt, televíziós műsort és/vagy elektronikus műsorfüzetet tartalmazó szolgáltatást jelent, amelyet a szolgáltatást nyújtó vagy más személy műholdas sugárzással vagy bármely elektronikus távközlési hálózat útján terjeszt (CA03 232). E fogalom magába foglalja a kábelen vagy műholdon nyújtott műsorszolgáltatásokat is, és lényegében technológia- (platform-) semleges meghatározással a törvény hatálya alá vonja a televíziózás minden lehetséges formáját. Ugyanakkor a szabályozási koncepció fontos eleme, hogy az Internetet, a hálózati *online* szolgáltatásokat nem vonja a médiaszabályozás körébe. A fogalommal szemben sok kritika fogalmazódott meg a törvény-előkészítés során, egyrészt a technológia-semlegesség nem következetes érvényesítése, másrészt pedig az Internet és egyéb új platformok szabályozásának jövőbeli lehetősége miatt.

A CA03 az engedélyezhető televíziós tartalomszolgáltatás szabályozásával egyidejűleg megszüntette az e kategóriának megfelelő korábbi engedély-típusokat, a BA90 szerinti műholdas műsorszolgáltatási engedélyt (*satellite television service*) és az engedélyezhető műsorszolgáltatást (*licensable programme service*), továbbá biztosította a korábbi engedélyek átalakítását.

A fogalom – és így az engedély és annak feltételei – kiterjed a szolgáltató által nyújtott releváns kapcsolódó szolgáltatásokra (*relevant ancillary services*) is, amennyiben azok nem interaktív szolgáltatások (*two-way services*). Releváns kapcsolódó szolgáltatás a törvény szerint a fogyatékkal élőket segítő szolgáltatás, az EPG-nek nem minősülő olyan szolgáltatás, amely az egyes műsorok bemutatását vagy felsorolását szolgálja, továbbá a műsor tartalmához közvetlenül kapcsolódó bármely szolgáltatás. A törvény indokolása szerint a televízió-műsorból egy web-oldalra, vagy akár egy másik műsorszolgáltatásra való hivatkozás esetén a meghivatkozott tartalom nem releváns kapcsolódó szolgáltatás, míg maga a hivatkozás releváns szolgáltatásnak minősül.

A szolgáltatás az egyéb feltételek teljesülése esetén sem minősül engedélyezhető televíziós tartalomszolgáltatásnak, ha

- abból a célból nyújtják, hogy multiplex szolgáltatás segítségével sugározzák;
- olyan szolgáltatás, amelyet egyéb szolgáltatásként engedélyeztek;
- olyan elektronikus hírközlési szolgáltatás részeként nyújtják, amely nem elsősorban műsorterjesztési célokat szolgál (pl. Internet);
- a szolgáltatás kétirányú szolgáltatás (pl. Internet);
- a szolgáltatást – fizikailag vagy a felhasználói kört tekintve – zárt hálózaton nyújtják.

A szabályozásnak egyértelmű – a törvény indoklásában is megerősített – célja, hogy csak a műsorszolgáltatás-jellegű szolgáltatásokat vonja a hatálya alá, és a hatályát ne terjessze ki például a különböző internetes szolgáltatásokra. Ugyanakkor a törvényhozó elismeri azt a lehetőséget, hogy az egyes szolgáltatások később – alapvetően a technológiai fejlődés következtében – a hagyományos műsorszolgáltatáshoz hasonlóvá váljanak, és erre az esetre az államtitkárt felhatalmazza, hogy módosítsa az engedélyezhető televíziós tartalomszolgáltatások – azaz a hatósági felügyelet alatt álló szolgáltatások – körét. E döntés meghozatalában figyelembe kell vennie a közönségnek a tartalommal szembeni védelemre vonatkozó igényét, a tartalom fölött gyakorolt nézői kontroll lehetőségét, a módosítás pénzügyi hatásait, a technológiai fejlődést, valamint a differenciált szabályozás megvalósíthatóságát.

Ez a megoldás mindenképpen figyelemre méltó, mert úgy képes a technológiai fejlődésből, az új típusú szolgáltatások megjelenéséből eredő nehézségeket kezelni, hogy közben nem kerül fogalomalkotási zavarba.

A multiplex szolgáltatás (*television multiplex service*) – a műholdas sugárzás kivételével – általános vételre szánt olyan szolgáltatás, amely két vagy több olyan szolgáltatás összecsomagolásából áll, amelyek közül legalább az egyik a törvény szerinti releváns televíziós szolgáltatásnak minősül, és amelyeket a multiplex szolgáltatásba egybefoglalva a digitális formában megjelenő releváns információk kombinálása útján nyújtanak. A szolgáltatás akkor is multiplex szolgáltatásnak minősül, ha egyelőre csak egy szolgáltatás van digitális formában belefoglalva (CA03 241).

A kiegészítő szolgáltatás (*additional television service*) olyan szolgáltatást jelent, amely elektronikus jeleknek a televíziós műsorszolgáltatást továbbító jelekben fennmaradt, e célra kijelölt fölösleges kapacitások felhasználásával történő vezeték nélküli továbbításából áll (BA90 48).

A digitális kiegészítő szolgáltatás (*digital additional service*) a közönség részére televíziós multiplex szolgáltatás útján, digitális formában sugárzott szolgáltatás, amely szolgáltatás nem Channel 3 szolgáltatás, nem Channel 4, nem Channel 5, nem a Walesi Hatóság közcélú televíziós szolgáltatása, nem digitális közcélú teletext szolgáltatás, nem digitális műsorszolgáltatás, nem digitális hangzó műsorszolgáltatás, nem járulékos szolgáltatás vagy műszaki szolgáltatás (BA96 24).

A kapcsolódó (segítő) szolgáltatás (*ancillary service*) a digitális műsorszolgáltatási engedély birtokosa vagy a meghatározott közszolgálati műsorszolgáltatók által nyújtott olyan

szolgáltatás, mint a digitális program feliratozása, a digitális programok tartalmához közvetlenül kapcsolódó segítő szolgáltatások vagy a programok megjelenítésével vagy listázásával kapcsolatos szolgáltatások (BA96 24).

A technikai szolgáltatás (*technical service*) digitális műsorok vagy digitális kiegészítő szolgáltatások kódolásával és visszafejtésével összefüggő szolgáltatás (BA96 24).

A jogosító szolgáltatás (*qualifying service*) a következő szolgáltatások bármelyikét jelenti, amennyiben digitális formában történő sugárzásuk érdekében nyújtják azokat: a Channel 3 televíziós műsorszolgáltatás, a Channel 4, a Channel 5, az S4C Digital, az a televíziós műsorszolgáltatás, amelyet a Walesi Hatóság nyújt, valamint a digitális közcélú teletext szolgáltatás (BA96 2).

A korlátozott szolgáltatások (*restricted television services*) olyan szolgáltatások, amelyek televíziós műsoroknak meghatározott intézmények (*particular establishment*) vagy egyéb helyszínek részére, vagy meghatározott események részére történő sugárzásából állnak, és erre a célra a hatóság által kijelölt frekvenciát használják (BA90 42A).

A törvény az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv implementációjának eredményeként kiegészült a lekérhető szolgáltatások (*on-demand program services*) kategóriájával (CA2003 368A). A definíció szerint a lekérhető szolgáltatások

1. alapvető célja programok szolgáltatása, amelyek formája és tartalma a rendszerint televíziós műsorszolgáltatásokba foglalt programok formájával és tartalmával összevethető,
2. lekérhető módon férhető hozzá,
3. egy meghatározott, az Egyesült Királyság joghatósága alatt álló személy szerkesztői felelőssége alatt állnak,
4. a nyilvánosság számára elérhetők.

A törvény a lekérhető (*on-demand*) hozzáférést is meghatározza. E szerint a hozzáférés lekérhető jellegű, ha

- a szolgáltatás lehetővé teszi, hogy a néző a szolgáltatásba foglalt tartalmak közül a maga által választott műsorszámot a maga által választott időpontban nézze meg;
- a program vétele elektronikus hírközlő hálózat útján történik, függetlenül attól, hogy a vételre a műsorszám kiválasztása előtt azt követően kerül sor.

Szerkesztői felelősséget visel egy személy az adott szolgáltatás fölött, ha általános ellenőrzést gyakorol

- a felhasználóknak kínált programok listájának összeállítása fölött;
- afölött, hogy a programokat az adott listán hogyan rendezik el.

IV. Engedélyezési eljárások

9. Műsorszolgáltatási engedély

9.1 Általános szabályok

A különböző szolgáltatások engedélyezésével kapcsolatos általános szabályokat a BA90 tartalmazza (BA90 3–5). A digitális szolgáltatásokkal kapcsolatban a BA96 ezeket a rendelkezéseket lényegében szó szerint megismétli (BA96 3–5). Az engedélyezést a korábbi törvények alapján az ITC végezte, a CA03 természetesen ezt a hatáskört is az Ofcom-hoz telepíti.

Az általános szabályok a konkrét szolgáltatás típusától és attól függetlenül érvényesülnek, hogy az adott szolgáltatást melyik törvény szabályozza. A konkrét szolgáltatásra vonatkozó engedélyezési szabályok részletesen foglalkoznak az engedélyezés feltételeivel és eljárásával.

Az engedélyezésre vonatkozó általános rendelkezések szerint az engedélyek a bennük foglalt szolgáltatás nyújtására jogosítanak, az adott szolgáltatástípus szerint meghatározott időtartamban [BA90 3 (1)–(2)]. A műsorszolgáltatási engedély (*licence*) megszerzésének általános feltétele az adott személy alkalmassága (*fit and proper person*), aminek az engedély hatálya teljes időtartamában fenn kell állnia [BA90 3 (3)]. A hatóság az engedélyt módosíthatja. Amennyiben a módosítás az engedély időtartamára vonatkozik, akkor ahhoz az engedély birtokosának beleegyezésére van szükség, más esetben pedig lehetővé kell tenni számára álláspontja kifejtését; egyes engedélyekhez kapcsolódóan a törvény a módosítás lehetőségét ettől eltérően szabályozza [BA90 3 (4)–(5)]. Az engedély átruházását a törvény nem zárja ki, de azt a hatóság előzetes írásbeli hozzájárulásához köti, aminek feltétele, hogy a hatóság meggyőződjön arról, hogy az engedély új birtokosa képes lesz az engedélyben foglalt feltételek teljesítésére [BA90 3 (6)–(7)]. A médiatörvények alapján megszerzett engedély nem mentesít a távközlési jellegű követelmények teljesítése alól [BA90 3 (8)].

Az engedély általános tartalmáról a törvény úgy rendelkezik, hogy az engedély tartalmaz a hatóság megítélése szerint megfelelő feltételeket, tekintettel az engedélyre vagy a szolgáltatóra vonatkozó törvényi kötelezettségekre. Az engedély rendelkezik a szolgáltató által a hatóság részére fizetendő – az Ofcom által rögzített, különböző feltételek között akár különböző mértékű – díjakról és a hatóság részére teljesítendő adatszolgáltatásról (BA90 4). Az engedély kötelezheti a szolgáltatót az Ofcom meghatározott kérdéseket érintő utasításainak követésére, valamint kötelezheti a szolgáltatók meghatározott cselekmények megtételére vagy attól való tartózkodásra.

Az engedélyezéssel kapcsolatos általános szabályok között rögzíti a törvény (BA90 5), hogy a hatóságnak mindent meg kell tennie annak érdekében, hogy a tulajdonosi korlátok hatálya alá tartozó személy ne szerezhessen vagy ne tarthasson meg a médiatörvények szerinti engedélyt, illetve az engedéllyel rendelkezők feleljenek meg ezeknek a korlátozásoknak. Az Ofcom ennek érdekében az engedélyt igénylőtől minden olyan információt követelhet, amelyből a tulajdonosi korlátozásoknak való megfelelés megállapítható.

A hatóság a pályázónak a pályázattal kapcsolatos hatósági döntés meghozatala után, de még az engedély megadása előtt a tulajdonosi helyzetében bekövetkező változások alapján az Ofcom visszavonhatja a döntését. Az Ofcom az engedély megadását meghatározott intézkedések megtételétől teheti függővé, kötelezheti az engedéllyel rendelkezőt a tulajdonosi összetételében vagy a vezetésében tervezett és bekövetkezett változások bejelentésére, illetve a tulajdonosi korlátozások érvényesítéséhez szükséges információk bejelentésére. A döntés visszavonása esetén, vagy akkor, ha a pályázó nem tette meg az Ofcom szerint szükséges intézkedéseket, az Ofcom e pályázó kizárásával új döntést hozhat, vagy új pályázatot írhat ki. Minden engedély előírja, hogy a tulajdonosi szerkezetben bekövetkezett releváns változás esetén a hatóság – meghatározott feltételekkel – az engedélyt visszavonhatja.

A tulajdonosi korlátok tartalmát a tanulmány későbbi részei tárgyalják.

A releváns szabályozott televíziós szolgáltatás (*relevant regulated television service*) engedély nélküli nyújtása a BA90 szerint pénzbírsággal büntetendő szabálysértést követ el (BA90 13). A releváns szabályozott televíziós szolgáltatás az Ofcom szabályozási hatáskörébe tartozó szolgáltatásokat jelenti (ld. feljebb), a televíziós multiplex szolgáltatás kivételével.

9.2 Channel 3 és Channel 5 engedélyek

A Channel 3 a BA90 szerint az Ofcom által alapított földfelszíni televíziós műsorszolgáltatási rendszer (televíziós hálózat), a Channel 3 engedély (*licence*) pedig a rendszerbe kapcsolódó egyes szolgáltatásokra vonatkozó engedély. A Channel 3 szolgáltatás regionális alapon szerveződik, és a rendszerbe kapcsolódó minden szolgáltatás az Egyesült Királyságnak az Ofcom által meghatározott területre irányul (BA90 14).

A Channel 3, más néven Independent Television (ITV), 15 területi engedély alapján működő szolgáltatás hálózata, amely a BBC után a legnagyobb nézettséggel rendelkezik. A Channel 3 része továbbá egy reggeli hálózati szolgáltatás (GMTV). 1996 óta a Channel 3 szolgáltatók jelentős koncentrációja zajlott le, jelenleg 12 szolgáltatás két vállalkozás, a Carlton és a Granada tulajdonában vagy ellenőrzése alatt van.

A Channel 3 szolgáltatás helyi jellegét erősíti, hogy az Ofcom még az egyes szolgáltatásokat is kötelezheti a vételkörzet különböző területei vagy különböző közösségei számára – a műsoridő meghatározott részében – különböző programok sugárzására. Ugyanakkor arra is lehetőséget ad a törvény, hogy egy szolgáltató több régiót lásson el, a napi műsoridő meghatározott részében (BA90 14).

Az egyes területi engedélyek kiosztására pályázati eljárás alapján kerül sor (BA90 15). A pályázati kiírás tartalmaz a műsorszolgáltatás tartalmára vonatkozó követelményeket is, és meg kell határozni a pályázati díjat, valamint a nyertes pályázó által a műsorszolgáltatásból származó bevételeinek rendszeresen befizetendő arányát. Ez az arány számviteli időszakonként eltérő lehet, és az egyes időszakokban lehet 0% is.

A pályázónak javaslatot kell tennie a CA03 alapján fennálló műsortartalmi és műsorszerkezeti követelmények (ld. később) teljesítésére, üzleti tervet kell benyújtania, és árajánlatot (*cash bid*) kell tennie az engedélyre. Az árajánlat az Ofcom részére a szolgáltatás

első teljes naptári évében fizetendő összegre vonatkozó ajánlat, amely összeget a szolgáltatás teljes időtartama alatt, meghatározott mértékben növelve, fizetni kell.

Az egyes adatokat a pályázó az Ofcom által meghatározott módon köteles igazolni. Az Ofcom a beérkezett pályázatok lényeges részeit – a pályázók nevét, az ajánlatok tartalmi vonatkozásait – nyilvánosságra hozza, és azokkal kapcsolatban meghallgatást tart.

A Channel 3 szolgáltatások esetében az engedély elnyerését a törvény elsősorban a pénzügyi ajánlathoz köti, de lehetővé teszi a hatóság számára azt is, hogy a döntését más szempontok alapján hozza meg.

Az Ofcom a pályázatok közül nem dönthet kizárólag az árajánlat alapján, hanem vizsgálnia kell, hogy a javasolt szolgáltatás megfelel-e a műsortartalmi és műsorszerkezeti követelményeknek, és a pályázó képes lesz-e a szolgáltatást az engedély teljes időtartamában nyújtani (BA90 16). A követelményeket nem teljesítő pályázó nem kaphat engedélyt, akkor sem, ha egyébként az ő árajánlata a legkedvezőbb [erre az esetre az Ofcom-nak megfelelő szabályokat kell kidolgoznia, BA90 17 (8)]. Ezeket figyelembe véve a hatóság az engedélyt a legmagasabb árajánlatot tevő pályázónak adja (BA90 17). Rendkívüli körülmények esetén az Ofcom az engedélyt más pályázónak is adhatja [BA90 17 (3)]. A törvény szerint ilyen rendkívüli körülmény különösen a javasolt szolgáltatás kiemelkedően magas színvonala, vagy a magasabb árajánlatot tevő pályázó javaslatánál lényegesen magasabb színvonala. Az Ofcom köteles jelezni az államtitkárnak, ha a legmagasabb ajánlatot tevő pályázó pénzügyi forrásaival kapcsolatban olyan gyanú merül fel, amely alapján az engedély megadása sértené a közérdeket; ebben az esetben a hatóság csak az államtitkár hozzájárulásával adhatja az engedélyt ennek a pályázónak [BA90 17 (5)–(7)].

A hatóság a nyertes pályázónak engedélyt ad, és nyilvánosságra hozza a döntéssel kapcsolatos lényeges információkat.

Az Ofcom az engedély megadását pénzügyi feltételek előzetes teljesítéséhez kötheti, amelyek nem teljesítése a pályázó kizárását eredményezi (BA90 17A).

Amennyiben a még hatályba nem lépett engedéllyel rendelkező szolgáltató jelzi az Ofcom felé, hogy a szolgáltatás nyújtását az engedély hatályba lépésekor nem kezdi meg, vagy a hatóság ezt egyébként alapos okkal feltételezi, akkor az Ofcom az engedélyt visszavonja, és a beérkezett pályázatok közül új nyertest hirdet vagy új pályázatot ír ki (BA96 18). Az engedély visszavonása minden esetben pénzbírsággal jár.

Az engedély fizetési kötelezettségként előírja a szolgáltató részére az árajánlatnak megfelelő összeg megfizetését a szolgáltatásnyújtás első teljes évében, az árajánlat törvényben meghatározott mértékben növelt összegének évenkénti megfizetését az engedély teljes időtartama alatt, valamint évente a műsorszolgáltatási tevékenységből származó – a törvényben részletesen meghatározott – bevételek meghatározott százalékának megfizetését (BA90 19). Az engedély lehetővé teszi a hatóság számára, hogy megbecsülje a várható éves bevételt, és ez alapján a díjat havi részletekben követelje a szolgáltatótól.

Amennyiben az engedélyidőszak első évében az Ofcom jóváhagyása nélkül változás történik az engedéllyel rendelkező társaságot ellenőrző személyekben, vagy a műsorok készítésébe bevont, az engedéllyel rendelkező társasághoz kapcsolódó társaságot ellenőrző személyekben, akkor a hatóság az engedélyt visszavonhatja (BA90 21).

A Channel 5 a BA90 szerinti engedély alapján nyújtott földfelszíni televíziós műsorszolgáltatás. A szolgáltatás vételkörzete az Egyesült Királyságnak az a legkisebb területe, amelyet a felhasznált frekvencia lehető leghatékonyabb hasznosításának szempontja határoz meg. Az Ofcom olyan döntést is hozhat, amely szerint a szolgáltatás a napi és a heti műsoridőnek csak egy részében működik (BA90 28).

A Channel 5 1997 áprilisában kezdte meg működését, reklám-finanszírozású kereskedelmi szolgáltatásként. Vételkörzete kb. az Egyesült Királyság 80%-ára terjed ki.

Az engedélyezési eljárás e szolgáltatás esetében megegyezik a regionális Channel 3 szolgáltatások engedélyezésével (BA90 29).

A CA03 az Ofcom-ot hatalmazza fel arra, hogy az ITC hatásköreinek átszállásakor vagy azt követően bármikor BA90 szerinti engedélyt adjon Channel 3 és Channel 5 szolgáltatás nyújtására (CA03 214). A CA03 alapján új engedély már csak digitális szolgáltatások nyújtására szerzhető.

Az Ofcom-tól kapott engedély minden esetben a szolgáltatás digitális formában történő sugárzására vonatkozik, ugyanakkor előírhatja – egyúttal a műsor tartalmának és a sugárzás időpontjának a digitális szolgáltatással való egyezőségét is előírva – a szolgáltatás egészének vagy egy részének analóg formában történő sugárzását is (CA03 214). Ez a rendelkezés megteremti a *simulcasting* jogalapját. Az engedélynek lehetővé kell tennie, hogy az államtitkár módosíthassa az analóg sugárzási kötelezettség időtartamát.

A CA03 alapján a Channel 3 és Channel 5 engedélyek minden esetben tiltják a műsorszolgáltatás vagy a hozzá kapcsolódó egyéb szolgáltatás igénybe vételének – közvetlen vagy közvetett – díjhoz kötését. Ezzel a törvény digitális FTA szolgáltatásokat hoz létre, és biztosítja, hogy a fogyasztók a digitális környezetben is hozzáférjenek az alapvető szolgáltatásokhoz [CA03 214 (8)].

9.3 Az engedély időtartama, kicserélése és meghosszabbítása; a digitális átállás menetrendje

Az engedély időtartamát a CA 03 határozza meg, úgy, hogy azt engedélyezési időszakokhoz köti. A CA03 szerinti első engedélyezési időszak a törvény hatályba lépésétől az első lejáratú időig (*initial expiry date*) tart, azt követően pedig – az előző időszak végétől számított – tíz éves időtartamra terjed ki. Az első lejáratú időt a törvény 2014. december 31-ében határozza meg, de az államtitkár ezt az időpontot elhalaszthatja (CA03 224). A törvény az államtitkár joggyakorlásának határidejét a digitális átállás (*digital switchover*) időpontjának meghatározásától teszi függővé, úgy, hogy a jelenlegi engedélyek az átállást követően legalább 18 hónapig érvényesek maradjanak. Ha az engedélyezési időszak módosításának eredményeként valamely engedély időtartama meghosszabbodik, akkor ezt az engedélyt úgy kell tekinteni, mintha eredetileg is erre az időtartamra szolt volna, de ez nem érinti az engedély meghosszabbítására irányuló kérelem benyújtásának eredeti határidejét. A digitális átállás az államtitkár által meghatározott azon időpont, amelyet követően a Channel 3 és Channel 5 szolgáltatásokat analóg formában jelentősebb vételkörzetben az államtitkár megítélése szerint már nem nyújtják.

A CA03 az új engedélyek szabályozása mellett rendelkezik a törvény hatályba lépésekor érvényes Channel 3 és Channel 5 engedélyek kicseréléséről (*replacement*, CA03 215). Az engedély kicserélésével valósul meg a szolgáltatási feltételeknek az új szabályozási környezethez történő igazítása, és egyúttal a digitális szolgáltatási feltételek teljes körű kialakítása. A Channel 3 és Channel 5 szolgáltatók az Ofcom ajánlatának megfelelően kötelesek kicserélni az analóg engedélyeket.

Az Ofcom köteles az engedély kicserélésére vonatkozóan ajánlatot tenni minden személynek, aki az ajánlattétel időpontjában Channel 3 vagy Channel 5 engedéllyel rendelkezik („meglévő engedély”, *existing licence*). Az új engedélynek meg kell felelnie a BA90 és a CA03 engedélyezési előírásainak.

A kicserélt engedély (*replacement licence*) minden esetben digitális formában sugárzott szolgáltatásra vonatkozik, és minden lényeges vonatkozásában azonos a meglévő engedély alapján nyújtott szolgáltatással. Az Ofcom ajánlata azonban vonatkozhat a szolgáltatás olyan területen és olyan időpontban való nyújtására, amely, bár lényegileg megfelel a meglévő engedély feltételeinek, de nem azonos azokkal.

A kicserélt engedély alapján a szolgáltató ugyanazokat a díjakat köteles megfizetni az Ofcom részére, amelyeket a meglévő engedély alapján fizetett volna (éves díj, éves bevétel meghatározott aránya); az új engedély rendezi a meglévő engedély alapján fizetett összegek beszámítását.

Az Ofcom ajánlata tartalmazza többek között az engedélycsere és a kicserélt engedély feltételeit, az ajánlat elfogadásának és az engedély megadásának időpontját. A kicserélt engedély az ITC hatásköreinek átszállásakor kezdődő tizenkét hónapos időszakban lép hatályba.

A kicserélt engedély alapján nyújtott szolgáltatás a BA96 szerinti jogosító szolgáltatásnak minősül.

Az engedély kicserélése a szolgáltató számára nem lehetőség, hanem kötelezettség. Amennyiben a szolgáltató nem fogadja el az Ofcom ajánlatát, akkor a meglévő engedély az ajánlat elfogadására nyitva álló határidőtől számított 18 hónapon belül hatályát veszti, azaz megszűnik. Az ajánlatot elfogadó személy a törvény alapján – pályázati eljárás nélkül – jogosult az új engedélyre.

A CA03 újraszabályozta az engedély meghosszabbítását (*renewal*, CA03 216). A meghosszabbítást a szolgáltató kezdeményezi, az aktuális engedélyezési időszaknak a törvényben meghatározott időtartamán belül. A meghosszabbítás időtartama tíz év. A kérelem az engedély érvényességének lejártá előtt legfeljebb négy évvel, de legalább az új pályázat tervezett időpontját megelőző három hónappal nyújtható be.

A megújításra irányuló kérelem elutasításának van helye, ha az Ofcom szerint nem biztosított a közszolgálati követelményekkel, a műsorszolgáltatási kvótákkal, a hírműsorokkal és aktuális műsorokkal, valamint a műsorgyártással és regionális műsorszolgáltatással kapcsolatos követelmények teljesülése. A szolgáltatási terület és a műsoridő tervezett módosítása is megalapozhatja az engedély megújítását. Egyébként az Ofcom – az ésszerűen megvalósítható legrövidebb időn belül, a törvény által meghatározott időszakban – köteles

meghosszabbítani az engedélyt. A megújított engedélynek az eredeti engedéllyel lényegében azonos feltételeket kell tartalmaznia.

Az engedély meghosszabbításának feltétele, hogy a szolgáltató – egyszeri díjként – az Ofcom részére megfizesse azt az összeget, amelyet a BA90 szerinti pályázati kiírás alapján megfizetett volna (CA03 217). A szolgáltató köteles a meghosszabbított engedély hatályának teljes időtartama alatt bevételének meghatározott – de számviteli időszakonként akár eltérő – arányát befizetni a hatóság részére. A megújított engedély a díjfizetési kötelezettséggel kapcsolatos további feltételeket is tartalmaz.

Az engedélyek meghosszabbításának lehetőségét az államtitkár – az Ofcom beszámolója alapján, az Ofcom ajánlására vagy saját döntése szerint – rendeletben felfüggesztheti (CA03 230). Erre alapvetően a közszolgálati követelmények érvényesülése érdekében kerülhet olyan helyzetben, amikor az Ofcom álláspontja szerint ezen követelmények érvényesülését a működő szolgáltatók az adott szabályozási rendszerben nem biztosítják megfelelően.

A törvény arra kötelezi az Ofcom-ot, hogy minden engedélyezési időszak végén készítsen jelentést az államtitkár részére. A jelentés a meghosszabbított engedélyekbe foglalt feltételek hatását vizsgálja arra vonatkozóan, hogy azok hogyan befolyásolják a szolgáltatók azon képességét, hogy a következő engedélyezési időszakban – elviselhető költségek mellett – hozzájáruljanak a közcélu televíziós műsorsugárzás céljainak teljesítéséhez. A beszámoló az engedélyeknek a következő engedélyezési időszakra történő meghosszabbítása feltételeinek, valamint a szabályozási rendszerekbe foglalt feltételeknek a várható hatását vizsgálja, és ezek alapján ajánlást fogalmazhat meg az államtitkár szabályozói tevékenységével kapcsolatban.

A digitális átállás stratégiáját először a 2001-ben publikált *Digital Television Action Plan* tartalmazta, ami az analóg lekapcsolás határidejeként több opciót, 2010-et, 2012-öt, illetve 2014-et határozta meg.⁷ 2005 szeptemberében a kormány közzétette a digitális átállás végleges menetrendjét.⁸ E szerint az átállás fokozatosan megy végbe, 2008-ban kezdődik és 2012-ben fejeződik be. Az analóg lekapcsolás a dokumentum szerint egyrészt a digitális vétel lehetőségét terjeszti ki a korábban le nem fedett területekre, másrészt a felszabaduló frekvenciák felhasználását teszi lehetővé új és innovatív szolgáltatások nyújtására. Az átállási menetrendben a kormány – számszerűsítve is – összegezte az átállástól várható gazdasági, társadalmi és egyéb előnyöket, illetve költségeket, ide értve többek között a háztartások energiafelhasználását is, vizsgálta az átállás társadalmi fogadtatását, elemezte a különböző piacokon folyó versenyre gyakorolt hatásokat.

9.4 Az engedélyek érvényesítése

A CA03 kötelezi az Ofcom-ot annak biztosítására, hogy az engedéllyel rendelkező szolgáltató a törvény alapján létrehozott szabályozási rendszernek megfelelő engedéllyel rendelkezzen, és tevékenységét ennek megfelelően végezze (CA03 263).

Az Ofcom a szabályozási rendszer megsértését megfelelő nyilatkozat közzétételére vagy pénzbírság megfizetésére kötelezéssel, továbbá az engedély időtartamának megrövidítésével

⁷ http://www.digitaltelevision.gov.uk/publications/pub_actionplan.html

⁸ Department for Culture, Media and Sport Department for Trade and Industry: Regulatory and Environmental Impact Assessment: the timing of digital switchover, http://www.digitaltelevision.gov.uk/pdf_documents/consultations/ria_timingof_ds2.pdf

szankcionálhatja. Súlyos jogsértés esetén az engedély visszavonására is sor kerülhet. A törvény nem határozza meg, hogy az egyes szankciók pontosan milyen jogsértések esetén szabhatók ki, ennek eldöntését tehát az Ofcom-ra bízta.

Amennyiben a hatóság az engedély alapján működő közszolgálati műorszolgáltató jogsértését állapítja meg, és megítélése szerint a jogsértés helyreigazítás vagy a jogsértéssel kapcsolatos hatósági megállapításokról szóló nyilatkozat közzétételével orvosolható, akkor a szolgáltatót kötelezi ilyen közlemény meghatározott formában és időpontban történő közzétételére. Ha a hatóság megítélése szerint valamely műsor bemutatása az engedélybe foglaltak megszegését eredményezi, akkor a jövőre nézve megtilthatja e műsor ismételt bemutatását (BA90 40).

Jogsértés esetén a hatóság pénzbírságot is kiszabhat a szolgáltatóra (BA90 41). A pénzbírság összege az adott számviteli időszak – törvényben meghatározott – bevételeinek legfeljebb 5%-a.

A hatóság legfeljebb két évvel csökkentheti az engedély időtartamát, azonban ezt a döntését a szolgáltató későbbi tevékenysége alapján visszavonhatja (BA90 41).

Az engedély visszavonására az engedélybe foglalt feltételek olyan megsértése esetén kerülhet sor, amellyel kapcsolatban az Ofcom ezt a szankciót is indokoltnak tartja, amennyiben a szolgáltató a jogsértést nem orvosolta (BA90 42). Az engedély visszavonását meg kell előznie egy hatósági értesítésnek, amelyben az Ofcom rögzíti a jogsértést, meghatározza a jogsértést kiküszöbölő intézkedéseket, és felhívja a szolgáltató figyelmét arra, hogy ezeknek az intézkedéseknek az elmulasztása az engedély visszavonását eredményezi. Az értesítésben meghatározott határidő után, amennyiben a közérdek védelme érdekében ez szükséges, a hatóság visszavonja a szolgáltató engedélyét. A BA90 az engedély visszavonását nevesítetten abban az esetben is lehetővé teszi, ha a szolgáltató az engedély időtartamán belül abbahagyja a szolgáltatás nyújtását, illetve ha a szolgáltató a hatóság részére hamis adatot szolgáltatott.

Az Ofcom az engedélyezhető televíziós tartalomszolgáltatásokkal szemben is ezeket a szankciókat alkalmazhatja (az engedély időtartamának megrövidítése kivételével) ezekkel a feltételekkel (CA03 236–238).

A CA03 a jogérvényesítés biztosítása végett a műsorok megőrzésével kapcsolatban általános kötelezettségeket is megfogalmaz. Minden engedéllyel rendelkező szolgáltató köteles a szolgáltatásban megjelenő minden műsort az engedélyben meghatározott formában és meghatározott időszakra megőrizni, illetve a felvételeket – vagy, ha ez lehetséges, azok leírt változatát – az Ofcom részére annak felhívására átadni (CA03 334). A megőrzési kötelezettség időtartama televíziós szolgáltatás estében maximum 90, rádiós szolgáltatás esetében maximum 42 nap. A szolgáltatók archiválási kötelezettsége mellett a hatóság maga is készíthet felvételeket a műsorokról. A törvény az archiválási kötelezettséggel kapcsolatban hangsúlyozza, hogy az nem értelmezhető úgy, mint ami az Ofcom számára előírná a műsoroknak a bemutatás előtti megtekintését vagy meghallgatását.

9.5 Kijelölt hírszolgáltatók

Az angol médiaszabályozás a műsorszolgáltatók mellett önálló hírszolgáltatók (*appointed news providers*) engedélyezését is lehetővé teszi, amelyek korábban a Channel 3 szolgáltatások részére nyújtottak hírszolgáltatást, a CA03 pedig a Channel 5 részére is lehetővé teszi hírszolgáltató kinevezését. A hírszolgáltató kijelölését a CA03 teljes egészében újraszabályozta, és a hírszolgáltató kijelölésében a hatósági döntést az érintett szolgáltatók megállapodása váltotta fel.

Annak érdekében, hogy a helyi/regionális szolgáltatások versenyképesek legyenek más műsorszolgáltatók hírműsoraival szemben, a teljes hálózat hírszolgáltatását egyetlen hírszolgáltatónak kell ellátnia (CA03 280). A Channel 3 engedélyek kötelezik az egyes szolgáltatókat arra, hogy betartsák a kijelölt hírszolgáltatóra vonatkozó megállapodást, és a teljes szolgáltatási időtartamban legyen hatályban a megállapodásnak megfelelő kijelölés. A kijelölésre vonatkozó megállapodásnak – az Ofcom által kiadott iránymutatást (*guidance*) figyelembe véve – gondoskodnia kell a hírszolgáltató működésének anyagi biztonságáról; az erre vonatkozó rendelkezések csak az Ofcom jóváhagyásával érvényesek. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy maguk a Channel 3 szolgáltatók kötelesek finanszírozni a hírszolgáltató működését.

A hírszolgáltatást minden szolgáltató egy időben, élőben közvetíti [CA03 280 (5)–(6)].

Amennyiben a kijelölt hírszolgáltató nem felel meg a törvényben előírt – a tulajdonosi összeférhetlenségre vonatkozó – feltételeknek, az Ofcom visszavonhatja a kijelölését (CA03 281). Az államtitkár a kijelölt szolgáltatóra vonatkozó szabályozást módosíthatja vagy teljes egészében hatályon kívül helyezheti (CA03 282).

A CA03 a Channel 5 esetében is lehetővé teszi hírszolgáltató kijelölését, amennyiben ezt az államtitkár rendeltben elrendeli (CA03 283). A rendeletben az államtitkár a Channel 3-ra irányadó szabályozást veszi alapul. A rendeletalkotásnak csak akkor van helye, ha a Channel 5 nézettsége nagyjából megegyezik a Channel 3 nézettségével.

9.6 Channel 4 engedély

A BA90 létrehozta a Channel Four Television Corporation (C4C), amelynek feladata a Channel 4 televíziós műsorszolgáltatás folyamatos biztosítása (BA90 23–24). A C4C tagjaira, működésére és gazdálkodására vonatkozó szabályozást a BA90 3. melléklete tartalmazza.

A Channel 4 a BA90 szerinti földfelszíni televíziós műsorszolgáltatás, amelyet a társaság az Ofcom által kiadott engedély alapján nyújt, Anglia, Skócia és Észak-Írország lehető legnagyobb területén. A Channel 4 elsősorban közszolgálati, kisebbségi érdekeket kielégítő szolgáltatás, amelynek finanszírozása azonban részben reklámbevételekből történik. A Channel 4-nek jelentős szerepe volt a független műsorgyártás fejlesztésében, mivel a műsorai nagy részét nem maga készíti, hanem külső gyártóktól szerzi be.

Walesben működik egy önálló negyedik csatorna, a Sianel Pedwar Cymru (S4C), amely főműsoridőben wales-i nyelvű műsorokat sugároz. Az S4C működtetője a Welsh Authority, amit a CA03 digitális műsorszolgáltatás nyújtására is feljogosít (S4C-Digital).

A CA03 a Channel 4 korábbi engedélyét hatályon kívül helyezi, és rendelkezik annak új engedélyre történő cseréjéről (CA03 231). Az új engedély a szolgáltatás digitális formában

történő sugárzására irányul, a párhuzamos analóg sugárzás időleges fenntartásával. A törvény szerint az új engedély 2014 végéig érvényes, de akár több alkalommal megújítható. Az engedély garantálja a Channel 4 és a hozzá kapcsolódó szolgáltatások ingyenes vételét.

10. Helyi műsorszolgáltatás⁹

A helyi média szerepéről, annak újraértékeléséről az OFCOM 2009-es helyi és regionális médiáról szóló jelentésének¹⁰ tanúsága szerint jelenleg is élénk társadalmi vita folyik. A helyi, illetve regionális műsorszolgáltatás legfontosabb elemeit jelenleg a Channel 3 szolgáltatások jelentik. Valóban önállóan működő helyi televízióból négy jelentősebb (nagyvárosi) működik, szintén kereskedelmi földfelszíni adóként, és van néhány kábelen terjesztett kis műsorszolgáltató is. Emellett természetesen a BBC is készít regionális műsorokat. Több száz helyi kereskedelmi és közösségi rádió, valamint időszaki lap és internetes portál teszi teljessé a helyi médiapiacot.

A vonatkozó brit szabályozás a helyi műsorszolgáltató fogalmát nem határozza meg, ennek definiálására az OFCOM jelentései tesznek kísérletet. A helyi médiáról szóló jelentés¹¹ szerint a helyi vagy regionális média jellemzője, hogy az országos, illetve össznemzeti célközönségnél kisebb földrajzi csoportot szólít meg.

A helyi média erősítése az Egyesült Királyságban kifejezett *policy*ként jelenik meg. A felmérések szerint komoly közönségigény van e médiumokra, különösen a helyi hírek és események bemutatására. A helyi média emellett nem egy esetben – mintegy amatőr újságíróként, bloggerként – bevonja a helyieket a tartalomkészítés folyamatába is: összességében a helyi média erősen beágyazott a helyi társadalomba.

A helyi televíziózás jövőjével kapcsolatban az OFCOM három modellt vázol fel:

1. Hálózati szolgáltatás modellje: ebben az esetben a nézők lényegében egy közös tartalmat nézhetnének, amelyeket azonban az egyes helyi műsorszolgáltatók készítenek illetve szolgáltatnak. Meghatározott műsoridő erejéig azonban kizárólag helyi tartalom lenne nézhető.
2. Önálló műsorszolgáltatók modellje: az egyes műsorszolgáltatók helyieknek szóló tartalmat szolgáltatnak, amelynek így viszonylag kicsi a vételkörzete.
3. Hibrid modell: az önálló műsorszolgáltatók esetenként közös tartalmat kínálnak.

A műsorszolgáltatások terjesztésével kapcsolatban felmerül egyrészt az a megoldás, miszerint az egyik országos lefedettséget biztosító DTT multiplexet lehetne lefoglalni a helyi műsorszolgáltatók számára (ún. Channel 6 modell), másrészt az, hogy a digitális átállás befejezésével felszabaduló frekvenciák is használhatóak helyi tartalmak továbbítására.

⁹ E fejezet Polyák Gábor és Szőke Gergely László: A helyi média szerepe, szabályozás és támogatása az Európai Unióban és egyes tagállamokban című, az NHH és a PTE ÁJK közötti együttműködés keretében született tanulmány részlete.

¹⁰ Local and Regional Media in the UK. Discussion Document (2009. szeptember 22.), a továbbiakban: Local Media Report, <http://www.ofcom.org.uk/research/tv/reports/lrmuk/lrmuk.pdf>

¹¹ Local Media Report, 15. old.

A helyi média szereplőire ugyanakkor – egyrészt a válság hatására, másrészt az internet elterjedése miatt – komoly nyomás nehezedik gazdaságossági szempontból. Ennek enyhítésére több – egymást nem kizáró – javaslat is született, egyik sem jelenti azonban a műsorszolgáltatók és időszaki lapok közvetlen támogatását.

Az OFCOM javaslata a helyi médiumokra vonatkozó tulajdoni korlátok lazítása, amely a rádiós műsorszolgáltatásra, a helyi rádiós multiplex szolgáltatásra és a diagonális koncentráció szabályozására vonatkozna. Felméréseik alapján a közönségnek nincsenek komoly aggályai a – valamelyest – koncentráltabb médiapiac ellen.

A másik elgondolás a kormány javaslata – amely *pilot* jelleggel 2010-ben indulna – egy közpénzekből finanszírozott, de független, a BBC-nek versenytársat jelentő, helyi hírek előállításával foglalkozó hír-konzorcium (*news consortia*), helyi híreket közvetítő hírügynökség létrehozása, amely minden helyi médiumot ellátna hírekkel, tájékoztatókkal. A konzorcium tagjai lehetnének – új belépőkön kívül – a jelenleg is helyi hírek előállításával foglalkozó szolgáltatók. Az elképzelés mögött az a – valós – felismerés áll, hogy a helyi szolgáltatók legrágóbban előállítható tartalmi éppen a helyi hírek, magazinok.

11. Az engedélyezhető televíziós tartalomszolgáltatás engedélyezése

Az engedélyezhető televíziós tartalomszolgáltatás engedélyezése a BA90-nek az engedélyezésre vonatkozó általános szabályai alapján, az Ofcom által meghatározott eljárásban történik (CA03 235). A törvény a kérelem tartalmaként a kérelmezőre, annak üzleti tevékenységére és az általa nyújtani kívánt szolgáltatásra vonatkozó információkat határozza meg. Az engedélyre vonatkozó kérelmet az Ofcom csak a törvényben pontosan meghatározott okokból utasíthatja el. Ilyen ok a kérelmező BA90 szerinti alkalmatlansága (BA90 3), a tulajdonosi korlátok megsértése, a műsortartalomra és a tisztességes bánásmódra vonatkozó követelmények megszegésének valószínűsége.

Megállapítható, hogy a szabályozás tartalmilag összességében nem engedélyezési, hanem mindössze nyilvántartásba vételi eljárást ír elő.

Minden egyes önálló szolgáltatás önálló engedély alapján nyújtható. Az engedély határozatlan időtartamra szól. Jogsértés esetén a szolgáltatóra a műsorszolgáltatási engedélybe foglaltak megsértése esetén kiszabható szankciók alkalmazhatók, bűncselekmény elkövetésére vagy rendbontásra felhívó szolgáltatás esetén az engedély visszavonásának – ezt megelőzően azonnali hatályú felfüggesztésének – van helye (CA03 239).

12. Digitális műsorszolgáltatási engedély

A digitális műsorszolgáltatási engedélyekre irányuló kérelmeket az Ofcom által meghatározott módon kell benyújtani, meghatározott összegű díj csatolásával (BA96 18). A hatóság kérheti a kérelem kiegészítését, illetve az egyes adatok meghatározott módon történő igazolását. Amennyiben a kérelem megfelel az Ofcom előírásainak, és a kérelmező megfelel az engedélyezés általános feltételeinek, akkor az Ofcom a szolgáltatásnyújtást engedélyezi. A kérelemben műsortartalmi jellemzőket nem kell közölni. Az eljárás lényegében tehát nem engedélyezés, hanem mindössze bejelentés és nyilvántartásba vétel.

Az engedély mindaddig érvényes, amíg a birtokosa le nem mond róla [BA96 19 (1)].

Az engedély arra vonatkozó kötelezettséget is tartalmaz, hogy a szolgáltató jelentse be valamely multiplex szolgáltatóval való megállapodása – és a megállapodás módosítása – esetén a multiplex szolgáltató nevét, a megállapodásban szereplő műsor jellegére vonatkozó adatokat, a multiplexben történő sugárzás időtartamát, a megállapodásban a digitális műsorszolgáltató rendelkezésére bocsátott digitális kapacitások nagyságát, továbbá a szolgáltatásnyújtás befejezése előtt az erre irányuló szándékát [BA96 19 (3)].

E rendelkezésen kívül a törvény nem szabályozza a multiplex szolgáltató és a tartalomszolgáltató viszonyát, ennek rendezését teljes egészében a felek megállapodására hagyja.

Az engedélybe foglaltak megsértése esetén az Ofcom a szolgáltatóra pénzbírságot vehet ki, vagy felhívhatja a szolgáltatót a szolgáltatásnyújtás abbahagyására (BA96 23). Az engedély felmondása legkorábban a közléstől számított egy év múlva lép hatályba. A hatóság ezt a döntését annak hatályba lépése előtt visszavonhatja, amennyiben meggyőződött arról, hogy a szolgáltató magatartása a döntés visszavonását igazolja. A műsorszolgáltatókkal szemben a BA90 alapján alkalmazható egyéb szankciók (helyreigazítás, az engedély visszavonása) a digitális műsorszolgáltatásokra is megfelelően alkalmazandók.

13. A multiplex szolgáltatás engedélyezése

A CA03 alapján a multiplex szolgáltatás nyújtásához – szemben a BA96 szerinti koncepcióval – általában nincs szükség engedélyre (a törvény kimondja, hogy a szolgáltatás engedély nélküli nyújtása nem minősül a BA90 13. szakasza szerinti bűncselekménynek). Engedélyre csak akkor van szükség, ha egy rádióengedély (*wireless telegraphy licence*) úgy rendelkezik, hogy csak annak a televíziós multiplex szolgáltatásnak a sugárzása engedélyezett az engedély hatálya alá tartozó állomás vagy készülék felhasználásával, amely a BA96 szerinti engedéllyel rendelkezik (CA03 241). Ez a feltétel a törvény indokolása szerint akkor áll fenn, ha a multiplex szolgáltatást egyébként is a BA96 alapján kezdték nyújtani.

A BA96 szerint a multiplex szolgáltatásra vonatkozó engedély az Ofcom kiírása alapján, pályázati eljárásban szerezhető. A pályázati kiírás (BA96 7) tartalmazza többek között a szolgáltatáshoz rendelkezésre álló frekvenciát, a vételkörzetet, valamint a fizetendő pályázati és az esetleges – a szolgáltatásból származó bevételek meghatározott százalékában kifejezett, akár egyes engedélyezési időszakonként eltérő – szolgáltatási díjat. A szolgáltatás nyújtásához kapcsolódó díj megállapítását az államtitkár rendeletben megtilthatja. A szolgáltatási díjat az Ofcom az adott számviteli időszakra vonatkozó becslése alapján is meghatározhatja, és a díjnak havi részletekben történő megfizetését is követelheti (BA96 13). A törvény meghatározza, hogy mely bevétel minősül a szolgáltatásból származó bevételnek (BA96 14-15).

A pályázatnak tartalmaznia kell többek között a szolgáltatás technikai megvalósításra vonatkozó tervet, a szolgáltatásba felvenni tervezett digitális műsorszolgáltatások számát és jellegét, a műsorszolgáltatások elindulásának tervezett időpontját, a digitális kiegészítő szolgáltatásokra vonatkozó javaslatokat, a közönségnek a szolgáltatás vételéhez szükséges eszközök beszerzésében nyújtott segítségre vonatkozó javaslatokat, valamint a pályázó üzleti tervét. A hatóság – a pénzügyi stabilitás ellenőrzése végett – a pályázótól előzetesen pénzügyi

feltételek teljesítését követelheti, amelyek nem teljesítése a pályázó kizárását eredményezi (BA96 10). A törvény az engedélyezéssel kapcsolatban további eljárási szabályokat is megállapít. A BA96 lehetővé teszi az Ofcom számára, hogy egy személy részére egyszerre két vagy több multiplex engedélyt adjon. Ezt a lehetőséget a pályázati kiírásban is jelezni kell, és a pályázó egyszerre több engedélyre pályázhat (BA96 9). Az engedéllyel rendelkező szolgáltató később más pályázatokon is szerezhethet további engedélyeket [BA69 16 (13)].

Az Ofcom a döntés meghozatalában azt mérlegeli, hogy az egyes szolgáltatások milyen mértékben járulnának hozzá a digitális televíziózás fejlődéséhez (BA96 8). A döntés meghozatalában figyelembe veszi többek között a pályázó képességét a vállalt feltételek teljesítésére, a tervezett műsorszolgáltatások sokszínűségét (*variety of tastes and interests*), az érintett lakosságnak az eszközök beszerzésében nyújtott segítség mértékét, valamint azt, hogy a multiplexbe felvehető szolgáltatásokra vonatkozóan a pályázó megteremti-e a tisztességes és hatékony verseny feltételeit.

Amennyiben a még hatályba nem lépett engedéllyel rendelkező szolgáltató jelzi az Ofcom felé, hogy a szolgáltatás nyújtását az engedély hatályba lépésekor nem kezdi meg, vagy a hatóság ezt egyébként alapos okkal feltételezi, akkor az Ofcom az engedélyt visszavonja, és a beérkezett pályázatok közül új nyertest hirdet vagy új pályázatot ír ki (BA96 11). Az engedély visszavonása minden esetben pénzbírsággal jár.

A multiplex szolgáltatási engedély azokat a feltételeket (BA96 12) tartalmazhatja, amelyeket az Ofcom megfelelőnek tart annak biztosítására, hogy

- a szolgáltatás nyújtása a vállalt határidőben és a technikai tervnek megfelelően kezdődjön meg;
- a szolgáltató teljesítse a pályázatban vállalt – a műsorszolgáltatásokra és az eszközbeszerzésre vonatkozó – további feltételeket;
- a BBC által nyújtott minden digitális műsorszolgáltatás és digitális kiegészítő szolgáltatás terjesztésre kerüljön;
- azok a feltételek, amelyek alapján a multiplex szolgáltató szerződést köt a tartalomszolgáltatókkal, nem diszkriminatívak egyes szolgáltatókkal szemben;
- a multiplex szolgáltató nem korlátozza az ő kapacitásait használó tartalomszolgáltatót az azt a szabadságát, hogy más multiplex szolgáltatókkal is szerződést kössön;
- a multiplex szolgáltatással továbbított jelek műszaki színvonala és megbízhatósága jó minőségű legyen;
- a szolgáltató a multiplex kapacitások legalább 90%-át, vagy az Ofcom által meghatározott – ennél magasabb – arányát a törvényben meghatározott műsorszolgáltatások és azokhoz szorosan kapcsolódó szolgáltatások továbbítására használja.

Az Ofcom az engedélynek a technikai megvalósításra és a továbbított tartalomra vonatkozó feltételeit a multiplex szolgáltató egyetértésével módosíthatja. Az engedélyezési feltételek rugalmasságát – és a szolgáltató megfelelő piaci mozgásterét – biztosítja a multiplex

szolgáltatónak az a lehetősége, hogy amennyiben a továbbított tartalomra vonatkozó feltételek módosítását kezdeményezi, akkor az Ofcom köteles megfelelően módosítani az engedélyt, kivéve, ha ez jelentősen csökkenti a szolgáltatás sokszínűségét.

Az engedély 12 évre szól (BA96 16). A BA96 hatályba lépését követő hat éven belül adott engedély egy alkalommal tovább 12 évre meghosszabbítható. A meghosszabbítás előtt az Ofcom – az államtitkár hozzájárulásával – felszólíthatja a szolgáltatót a technikai tervére, valamint a közönség megfelelő eszközökkel való ellátására vonatkozó eredeti javaslatának kiegészítésére. Az Ofcom előírásainak megfelelő kérelem csak a törvényben pontosan meghatározott okok alapján utasítható el. A meghosszabbított engedély a szolgáltatási díj mértékét az eredeti engedélytől eltérően is megállapíthatja, illetve akkor is előírhatja díj fizetését, ha az eredeti engedélyben ilyen előírás nem szerepelt. A meghosszabbított engedély mindazokat az új feltételeket tartalmazhatja, amelyek a kiegészített javaslatok megvalósításához az Ofcom szerint szükségesek.

Az engedélybe foglalt feltételek megszegése esetén az Ofcom pénzbírságot ró ki a szolgáltatóra, vagy legfeljebb – visszavonható határozatban – két évvel csökkenti az engedély időtartamát.

14. A kiegészítő szolgáltatások engedélyezése

Az angol médiaszabályozás a kiegészítő szolgáltatások nyújtását is külön engedélyhez köti.

A kiegészítő szolgáltatások nyújtására rendelkezésre álló kapacitásokat az Ofcom határozza meg, és ezt a döntését – a már kiadott engedély alapján nyújtott kiegészítő szolgáltatások sérelme nélkül – akár az engedély időtartama alatt módosíthatja [BA90 48 (2)–(2A)]. Az e célra rendelt kapacitások meghatározásában figyelembe kell vennie a látás-halláskárosultak részére nyújtott segítő szolgáltatások (ld. később) kapacitás-igényeit, valamint az adott frekvencián televíziós műsorszolgáltatást nyújtó szolgáltató kapcsolódó szolgáltatás nyújtására vonatkozó igényeit. A Channel 3, 4 és 5 szolgáltatók e szolgáltatások nyújtására külön engedély nélkül, a műsorszolgáltatási engedély alapján jogosultak.

A törvény arra kötelezi az Ofcom-ot, hogy a rendelkezésre álló minden kapacitásra felhasználására engedélyezze kiegészítő szolgáltatások nyújtását (BA90 49). Egy szolgáltatás akár több frekvencia főleges kapacitásait is használhatja, és egy frekvencián megosztva akár több kiegészítő szolgáltatás is nyújtható. A kiegészítő szolgáltatás nyújtására engedéllyel rendelkező személy az engedélyben foglalt feltételeknek megfelelő szolgáltatás nyújtására más személyt is felhatalmazhat. Az adott frekvencián televíziós műsorszolgáltatást nyújtó szolgáltatót egyidejűleg kötelezi a törvény, hogy a kiegészítő szolgáltatás nyújtására jogosult személy részére – megfelelő ellenszolgáltatás fejében – biztosítson hozzáférést mindazokhoz az erőforrásokhoz, amelyek a szolgáltatás nyújtásához szükségesek. Az engedély minden esetben előírja, hogy a kiegészítő szolgáltatás nem zavarhatja az adott frekvencián nyújtott műsorszolgáltatást és az egyéb rádiótávközlési adatátvitteleket (BA90 54).

A kiegészítő szolgáltatás engedélye az Ofcom pályázati kiírása alapján szerzhető meg (BA90 50). A kiírás meghatározza többek között a pályázati díjat és a szolgáltatási bevételnek azt a hányadát, amit a nyertes pályázónak évente meg kell fizetnie. A benyújtott pályázathoz csatolni kell egy, a szolgáltatás jellegét meghatározó technikai tervet. A pályázónak

árajánlatot kell tennie az engedély megszerzésére. Ahogy a televíziós műsorszolgáltatások esetében, úgy ebben az esetben sem dönthet a hatóság kizárólag az árajánlat alapján, hanem vizsgálnia kell a technikai terv megfelelőségét és azt, hogy a pályázó képes lesz-e a szolgáltatást az engedély teljes időtartama alatt nyújtani (BA90 51). A pályázatok értékelése és a döntéshozatal a Channel 3 pályázatokra vonatkozó rendelkezések szerint történik.

A kiegészítő szolgáltatások nyújtása során – ugyanúgy, ahogy a televíziós műsorszolgáltatás esetében – a szolgáltató évente megfizeti az árajánlatnak megfelelő – évente az inflációval növelt – összeget, valamint a szolgáltatásból származó bevételeknek az Ofcom által meghatározott hányadát (BA90 52).

Az engedély tíz évre szól, és akár több alkalommal meghosszabbítható (BA90 53). Az engedély meghosszabbításának szabályai lényegében megegyeznek a műsorszolgáltatási engedély meghosszabbításának szabályaival. A meghosszabbításra irányuló kérelem elutasítható abból az okból is, hogy a szolgáltatásnyújtásra használt fölösleges kapacitást a jövőben a műsorszolgáltató használja a szolgáltatás minőségének javítására.

Az engedélybe foglaltak megsértése esetén az Ofcom a szolgáltatóra pénzbírságot szabhat ki, illetve visszavonhatja az engedélyt.

15. A digitális kiegészítő szolgáltatások engedélyezése

A digitális kiegészítő szolgáltatások engedélyének megszerzéséhez az Ofcom által előírt formában benyújtott kérelemre és a meghatározott díj befizetésére van szükség (BA96 25). A kérelem benyújtásával kapcsolatos szabályok megegyeznek a digitális műsorszolgáltatási engedély iránti kérelemre vonatkozó szabályokkal. Amennyiben a kérelem megfelel az előírásoknak és az általános engedélyezési szabályoknak, akkor a hatóság engedélyezi a szolgáltatás nyújtását. Tartalmilag tehát ebben az esetben is nyilvántartásba vételi eljárásról van szó. Nincs szükség digitális kiegészítő szolgáltatási engedélyre jogosító szolgáltatásnak minősülő vagy abban szereplő szolgáltatás nyújtásához.

Az engedély addig van hatályban, amíg arról a jogosult nem mond le (BA96 26).

Az engedély kötelezi a szolgáltatót, hogy a multiplex szolgáltatóval kötött megállapodás lényeges – a digitális műsorszolgáltatással kapcsolatban már részletezett – adatait jelentse be a hatóság részére [BA96 26 (2)].

Az engedélybe foglalt feltételek megsértése ugyanazokkal a következményekkel jár, mint a digitális műsorszolgáltatási engedély esetében (BA96 27).

16. A korlátozott televíziós szolgáltatások engedélyezése

A korlátozott televíziós szolgáltatások engedélye iránti kérelem formáját, valamint a befizetendő díj mértékét az Ofcom határozza meg (BA90 42B). Az engedélybe foglaltak megsértése a Channel 3 és Channel 5 engedélyek megsértése esetén kiszabható szankciókat vonja maga után, a törvényben meghatározott – elsősorban a pénzbírság mértékét érintő – eltérésekkel.

V. Médiakonzentráció

Az angol médiaszabályozás a műsorszolgáltatási engedélyek számának korlátozásáról a *Broadcasting Act 1996* elfogadásával tért át a közönségarány-alapú szabályozásra. A szabályozást alapvetően módosította a *Communications Act 2003*. Az új szabályozás bemutatásához szükség van a korábbi törvény vonatkozó rendelkezéseinek ismertetésére is. A médiatulajdonlással kapcsolatos szabályokat a BA90 – többször módosított – 2. melléklete, a CA03 a 3. rész 5. fejezetében és a 14. mellékletben tárgyalja a vonatkozó rendelkezéseket.

17. Broadcasting Act 1996

A 2003 végéig hatályban volt angol szabályozás a teljes brit televíziós piac 15%-ában korlátozta az egy vállalkozás által ellenőrizhető piac nagyságát. Nem vonatkozott ez a korlát arra a vállalkozásra, amelyik egyetlen műsorszolgáltatással uralja a piac több mint 15%-át. Ezt a tisztán a piaci részesedésen alapuló szabályozást két, az engedélyek számát korlátozó rendelkezés egészítette ki: egyrészt az országos Channel 5 engedélyének megszerzése nem volt összeegyeztethető a Channel 3 országos reggeli szolgáltatásában való részesedéssel; másrészt egy vállalkozás nem szerezhette meg ugyanazon régió két Channel 3 engedélyét.

Míg korábban a nyomtatott sajtó területén tevékenykedő vállalkozások a földfelszíni terjesztésű műsorszolgáltatásokban legfeljebb kisebbségi részesedést szerezhettek, az 1996-os törvény a szabályozás már csak a legnagyobb példányszámú újságok kiadói számára tiltotta a Channel 3 és Channel 5 szolgáltatásokból való nagyobb részesedés megszerzését. Ez a korlátozás a nemzeti újságpiacon több mint 20%-os részesedéssel rendelkező vállalkozásokat érintette („Lex Murdoch”). Minden más sajtó-vállalkozás a televíziós piacnak legfeljebb 15%-át ellenőrizhette. A kereskedelmi televíziók műsorszolgáltatói szintén jelen lehetnek a nyomtatott sajtó piacán – egy-egy televízió-vállalkozás a BA96 szerint a sajtópiac legfeljebb 20%-át szerezhette meg.

A szabályozás a szektorok közötti összefonódásra vonatkozóan további korlátozásokat is felállított. A regionális nyilvánosság fokozott védelme érdekében az egy régió nyomtatottsajtó-piacának több mint 20%-át uraló kiadó e régió Channel 3 szolgáltatójában legfeljebb 20%-os részesedést szerezhethet, és e régióban nem juthatott digitális műsorszolgáltatási engedélyhez. Egy további speciális korlát vonatkozott azokra a televízió-vállalkozásokra, amelyek többségi tulajdona az országos sajtópiac több mint 20%-át ellenőrző kiadó kezében van: ez a vállalkozás sem Channel 3, sem Channel 5 szolgáltatásban nem szerezhethet többségi tulajdont.

A közönségarány meghatározásában egy műsorszolgáltatás akkor volt teljes egészében a vizsgált vállalkozáshoz rendelhető, ha a vállalkozás a szolgáltatást ellenőrizte, azaz a műsorszolgáltató tulajdoni vagy szavazati jogainak több mint 50%-ával rendelkezett. 20 és 50% közötti részesedés (*qualifying interest*) esetén a műsorszolgáltatás a közönségarány számításánál csak félig volt figyelembevehető, 20% alatti tulajdoni vagy szavazati hányad esetén a műsorszolgáltatást nem kellett a vizsgált vállalkozásnak beszámítani. A

közönségarányt az ITC határozta meg. A koncentrációt korlátozó szabályok megsértése esetén az ITC az adott vállalkozásnak nem adott újabb műsorszolgáltatási engedélyt, illetve olyan általános szankciókat alkalmazhatott, mint a bírság, az engedély időtartamának csökkentése, sőt akár az engedély visszavonása.

A törvény egyes konkrét esetekben meghatározott indokok alapján felhatalmazta az ITC-t a szektorok közötti összefonódás általános szabályaitól való eltérésre. Az eltérésre az ún. *public-interest-test* keretében volt lehetőség: a közérdek védelme érdekében az ITC az általános feltételek teljesülése esetén is megtilthatta a lapkiadók műsorszolgáltatóban való részesedés-szerzését. A törvény releváns közérdekként említette többek között az információforrások sokszínűségének megőrzését, az elektronikus és nyomtatott sajtó tulajdoni szerkezetének diverzitását, a monopolisztikus technológiai fejlődés megakadályozását, valamint a médiapiac zavartalan működését. A *public-interest-test* alapján a felügyeleti szerv nem léphetett fel a nyomtatott sajtó piacán már jelenlévő televízió-vállalkozás ellen, ha az egy további újságot szerzett.

A korábbi angol szabályozás a médiakoncentráció kérdéseit külön rendezte a digitális televíziózás vonatkozásában. A szabályozás figyelemmel volt arra, hogy a digitális televíziózásban a műsorszolgáltató elválik a platform üzemeltetőjétől. A multiplex-szolgáltató a digitális műsorterjesztés kulcsfontosságú szereplője, amelyre a koncentráció szabályozásában is kiemelt figyelmet kell fordítani. A BA96 egy vállalkozás részére az összesen hat multiplexből legfeljebb háromnak a megszerzését tette lehetővé. A negyedik multiplexnek a vállalkozás legfeljebb 20, az ötödik és hatodik multiplexnek pedig legfeljebb 10%-át ellenőrizhette.

Sajátos, a 15%-os szabálytól eltérő megoldást alkalmazott a törvény a digitális műsorszolgáltatók koncentrációjának korlátozásában, amely a koncentráció megengedhető mértékét az elérhető szolgáltatások számától tette függővé. A jogalkotó olyan pontrendszert dolgozott ki, amelyben a digitális platformokon terjesztett minden műsorszolgáltatás, illetve műsorszolgáltató 2 pontot kap. Kivétel volt ez alól az a műsorszolgáltatás, amelynek vételkörzete legfeljebb az adott multiplex vételkörzetének felét éri el, illetve amelynek műsorideje hetente 12 és 50 óra közé esik; ezek a szolgáltatások és szolgáltatók 1 pontot kaptak. Nem kapott pontot a heti 12 órát el nem érő műsoridejű műsorszolgáltatás. A törvény a digitális műsorszolgáltatók lehetséges részesedését e pontrendszer alapján határozta meg. Ha a műsorszolgáltatások összpontszáma tíznél kevesebb volt, egy vállalkozás legfeljebb 2 pontot szerezhett. 10 és 24 közötti összpontszám esetén az egy vállalkozásra jutó maximális pontszám 4. Ha az összpontszám legalább 25, akkor egy-egy vállalkozás az összpontszám legfeljebb 25%-át szerezhette meg.

18. Communications Act 2003

Igen jelentős változásokat hozott a koncentráció szabályozásában a CA03, amelyek lényegében a médiapiac teljes liberalizálását eredményezik, néhány minimális garancia fenntartásával. A törvényt elfogadása előtt sok vita előzte meg, ellenzői szerint a liberalizáció túlzottan megkönnyíti *Rupert Murdoch* médiabirodalmának további, a vélemények sokszínűségét károsan befolyásoló terjeszkedését.

A CA03 megszünteti a 15%-os közönségarány-alapú korlátozást. Hatályon kívül helyezi az engedélyek száma alapján korlátozó rendelkezéseket is: megszűnik az egy régió két Channel 3 szolgáltatásának egy tulajdonos általi megszerzésének tilalma, valamint az országos Channel 5 és Channel 3 szolgáltatásában való egyidejű részesedés tilalma. A vállalkozások tulajdon- és befolyás-szerzésére ezek alapján kizárólag a fűzőkontroll általános szabályai vonatkoznak. A CA03 a rádiós műsorszolgáltatók terjeszkedését akadályozó korábbi szabályrendszert is megszünteti.

Jelentősen enyhülnek a kereszttulajdonlást korlátozó korábbi szabályok. Megszűnik a lappiacon legalább 20%-os részesedéssel rendelkező vállalkozások Channel 5 szolgáltatásban való részesedésének tilalma. A jövőben az országos televíziós jogosultsággal rendelkezők országos rádiós jogosultságot is szerezhetnek, és egy adott vételkörzetben a szolgáltató egyaránt szerezhet helyi televíziós és rádiós jogosultságot, amennyiben ott legalább további két helyi, az adott terület lakosságának legalább feléhez eljutó rádió működik. A jövőben ugyanilyen feltétellel szerezhet a helyi lap kiadója helyi rádiós jogosultságot.

Fennmaradnak viszont a helyi nyilvánosságot védő szabályok. Az országos lappiac legalább 20%-át uraló vállalkozás nem szerezhet Channel 3 engedélyt, és Channel 3 szolgáltatóban nem szerezhet 20%-nál nagyobb részesedést. A Channel 3 engedéllyel rendelkező vállalkozás az adott régióban nem uralhatja a lappiac több mint 20%-át.

Megszűnik az Európai Unión kívüli államok vállalkozásainak, valamint a reklámügynökségeknek a tulajdonszerzési tilalma.

A hatályos szabályozás a Channel 3 szolgáltatót arra kötelezi, hogy a hálózatban közvetített országos hírszolgáltatás működtetéséhez vegyen igénybe független szolgáltatót, az ún. *nominated news providert* (kijelölt hírszolgáltató). A szabályozás célja az, hogy a BBC alternatívájaként szolgáló hírszolgáltató valódi versenyhelyzetet teremtsen a hírszolgáltatásban. Jelenleg e szolgáltatóban – a függetlenség biztosítása végett – egyetlen vállalkozás sem szerezhet 20%-nál nagyobb részesedést. A CA03 ezt az arányt 40%-ra növeli, ugyanakkor azt is előírja, hogy a Channel 3 szolgáltatók együttesen sem szerezhetnek 40%-nál nagyobb részesedést. A szabályozás a Channel 3 szolgáltatókat arra is kötelezi, hogy gondoskodjanak a hírszolgáltató megfelelő finanszírozásáról. A CA03 fenntartja független hírszolgáltatói rendszer módosításának vagy megszüntetésének jövőbeli lehetőségét, ugyanakkor lehetővé teszi a rendszer a Channel 5 szolgáltatásra is.

További ágazati különbszabályok vonatkoznak az országos, illetve a helyi rádiós piacokra; e szabályokat a *The Media Ownership (Local Radio and Appointed News Provider) Order 2003* tartalmazza.¹² Ezek alapján egy vállalkozás legfeljebb egy országos rádiós multiplex engedélyt szerezhet, továbbá egy vállalkozás nem szerezhet két helyi multiplex rádiós engedélyt, ha az engedélyek vételkörzete legalább 50%-ban átfedi egymást. A helyi analóg, illetve – külön szabályozás alatt álló – digitális rádiós piacon a korlátozás alapja egy pontrendszer, amely alapján minden egyes engedély meghatározott pontértéket kap. Egy-egy vállalkozás legfeljebb annyi engedélyt szerezhet, amivel nem haladja meg a helyi rádiós piacokon megszerezhető összes pontszám 55%-át. A pontszámításnál figyelembe kell venni az adott engedélyt (4 pont), azokat az engedélyeket, amelyek alapján az érintett engedéllyel legalább

¹² <http://www.opsi.gov.uk/si/si2003/20033299.htm>

75%-ban azonos közönség érhető el (4 pont), azokat az engedélyeket, amelyek alapján az érintett engedéllyel 25-75%-ban azonos közönség érhető el (2 pont), valamint azokat az engedélyeket, amelyek alapján az érintett engedéllyel 5-25%-ban azonos közönség érhető el.

A helyi rádiós műsorszolgáltatókra vonatkozó további előírás, hogy ugyanaz a vállalkozás az adott területen nem birtokolhat egyidejűleg helyi rádiós engedélyt, legalább 50%-os piaci részesedéssel rendelkező helyi újságot (vagy több helyi újságot, amelyek együtt érik el ezt a piaci arányt), valamint az adott régióban – az érintett helyi rádiós engedély vételkörzetével legalább 50%-os átfedésben lévő – *Channel 3* engedélyt. További kereszttulajdonlási korlátok vonatkoznak azokra a vállalkozásokra, amelyek vagy 50%-os piaci részesedéssel rendelkező helyi újságot (újságokat) működtetnek, vagy az érintett helyi rádiós engedély vételkörzetével legalább 50%-os átfedésben lévő *Channel 3* engedéllyel rendelkeznek; ilyen esetben az adott piac rádiós műsorszolgáltatásaira – a fentiek szerint – adott pontszámok legfeljebb 45%-át szerezheti meg egy-egy vállalkozás.

Az angol szabályozás az ágazati médiakoncentráció-szabályozás szinte teljes hiánya mellett lehetővé teszi a médiajogi szempontoknak az általános versenyjog keretében való figyelembe vételét. A CA03 a vállalkozási törvényt (*Enterprise Act 2002*) úgy módosította, hogy a hatáskörrel rendelkező miniszter az Ofcom közreműködésével a közérdek védelmében beavatkozhat a médiavállalkozások közötti fúzió hatósági értékelésébe (CA03 375; *Enterprise Act 2002* 58). Az ún. közérdek-tesztet (*public interest test*) a jogalkotó szándéka szerint elsősorban a korábbi ágazati koncentrációkontroll által érintett területeken kell alkalmazni.¹³ A teszt lehetőséget ad arra, hogy a hatóságok a gazdasági hatások mellett figyelembe vegyék a fúzióknak a pluralizmusra és a műsorszolgáltatás minőségére gyakorolt hatását. A teszt alkalmazására nemcsak az ellenőrzés általános értékhatárát elérő összefonódások esetében kerülhet sor, hanem akkor is, ha az érintett vállalkozások egyike 25%-os piaci részesedéssel rendelkezik valamely újság- vagy műsorszolgáltatási piacon. Az értékelés során figyelembe kell venni különösen, hogy a fúzió nem veszélyezteti-e a szolgáltatók megfelelő sokszínűségét országos és regionális szinten, nem veszélyezteti-e a műsorszolgáltatási kínálat széles választékát, a kínálat egészének minőségét és sokszínűségét, valamint a szolgáltatóknak a műsorkövetelmények teljesítésére vonatkozó kötelezettsége teljesítését.¹⁴

Annak érdekében, hogy a szabályozás valóban alkalmas legyen a piaci helyzet kezelésére, az Ofcom köteles azt legalább háromévente felülvizsgálni, és a szükséges módosításokkal kapcsolatban törvénymódosítást kezdeményezni. Ennek megfelelően az Ofcom 2009-ben a médiakoncentrációt korlátozó előírások felülvizsgálatával kapcsolatos konzultációs dokumentumot tett közzé.¹⁵ A médiapiaci és médiafogyasztási környezet változásait elemezve a dokumentum megállapítja, hogy az internet egyre fontosabb hírforrás, de a rádió, a televízió és az újságok továbbra is az elsődleges hírforrások maradtak, és különösen igaz ez a helyi hírek esetében. A gazdasági környezet változása az újság-, a rádiós és a televíziós piac szereplői számára egyaránt finanszírozási nehézségeket hoz, a legnehezebb helyzetben a helyi médiumok vannak. Az Ofcom a következő szabályozási javaslatokat fogalmazta meg:

¹³ „Guidance on the operation of the public interest merger provisions relating to newspapers and other media mergers” <http://www.dti.gov.uk/files/file14331.pdf>

¹⁴ Részletesen ld. http://www.ofcom.org.uk/tv/ifi/guidance/pi_test/pi_legal/

¹⁵ http://www.ofcom.org.uk/research/media_owners/rulesreview/rules.pdf

- a helyi rádiókra, illetve az országos rádiós multiplexekre vonatkozó korlátozásokat meg kell szüntetni;
- a helyi médiapiacokra vonatkozó kereszttulajdonlási korlátokat enyhíteni kell, egyetlen korlátként fenntartva azt, hogy egy-egy vállalkozás az adott piacon egyidejűleg nem működtethet helyi újságot, helyi rádiót és helyi televíziót;
- a többi előírás változatlanul fennmarad.

VI. Kizárólagos közvetítési jogok

Részletesen szabályozza az angol médiajog a kizárólagos közvetítési jogok kérdéseit. A szabályozás az 1996-os törvényben jelent meg, a CA03 ezt több ponton módosította (CA03 299-302). A törvény az államtitkárt hatalmazza fel arra, hogy listát vezessen az országos érdeklődésre számot tartó sport- és egyéb eseményekről (BA96 97). Valamely eseménynek a jegyzékbe történő felvétele azokat a szerződéseket érinti, amelyeket az államtitkár által lefolytatott konzultáció megkezdése után – tehát nem csak a jegyzékbe való felvétel után – kötöttek.

A szabályozás – a jegyzékbe vett események A csoportjára vonatkozóan (ld. később) – a szolgáltatókat két kategóriába sorolja: az egyik csoportot azok a műsorszolgáltatók és az Európai Gazdasági Térségnek azok a műholdas szolgáltatói alkotják, amelyek megfelelnek a minősítő feltételeknek (*qualifying conditions*), a másik csoportot pedig az e feltételeket nem teljesítő szolgáltatók alkotják (BA96 98). A minősítő feltételeknek az a szolgáltatás felel meg, amelyhez a közönség ingyenesen fér hozzá, és legalább az Egyesült Királyság lakosságának 95%-a fér hozzá.

A törvény a listára felvett eseményekkel kapcsolatos kizárólagos közvetítési jogot biztosító szerződéseket érvénytelennek minősíti. Érvénytelen az a szerződés, amely jegyzék A csoportjába felvett események élő közvetítésével kapcsolatban az Egyesült Királyságban vagy annak egy részén bármely műsorszolgáltató részére kizárólagos televíziós közvetítési jogot biztosít (BA96 99). A CA03 enyhítette a korábbi szabályozást, mivel a 1996-os törvény eredetileg nem különböztetett az események A és B csoportja között. A CA03 e két csoport létrehozásával a kizárólagos közvetítési jog érvénytelenségét szűkebb körre, az A csoportba tartozó eseményekre szűkítette. A közvetítési jog a törvény szerint akkor kizárólagos, ha a közvetítést engedélyező más televíziós szolgáltató részére nem engedélyezte a közvetítést, és ennek lehetőségét a szerződési feltételek ki is zárják.

A jegyzékbe vett műsorok élő közvetítésére irányuló, kizárólagos jogot nem biztosító szerződések is érvénytelennek minősülnek, kivéve, ha a közvetítési jogot vagy csak a törvény alapján ingyenes közvetítési joggal rendelkező szolgáltató (ld. fent, Channel 3, Channel 4, BBC), vagy az ingyenes közvetítési joggal nem rendelkező szolgáltató szerzi meg. A listán szereplő események közvetítésére irányuló szerződésnek tehát meg kell határoznia az érintett műsorszolgáltatások kategóriáját (BA96 100). Valamely kategóriába tartozó szolgáltató csak további feltételek teljesülése esetén jogosult a listán szereplő esemény élő – nem kizárólagos jogon történő – közvetítésére. Erre vagy akkor van lehetősége, ha valamely, a másik kategóriába tartozó, vele azonos vételkörzetű szolgáltató is élő közvetítési jogot szerez, vagy akkor, ha az Ofcom a közvetítéshez hozzájárul. A közvetítési jog továbbá akkor is gyakorolható, ha a jegyzék B csoportjába tartozó eseményről van szó, és a törvényi feltételeknek megfelelő más szolgáltató is szerzett olyan közvetítési jogot, ami megfelelő alternatív közvetítést jelent (BA96 101). E követelmények megsértése nem jár a szerződés érvénytelenségével, de az Ofcom a jogsértő szolgáltatót pénzbírsággal szankcionálhatja, és a jogsértésről jelentést készít az államtitkár részére (BA69 102, 103).

Az Ofcom köteles szabályzatot (*code of guidance*) készíteni, amelyben meghatározza a jegyzéken szereplő események közvetítéséhez való hozzájárulás szempontjait, valamint a büntetések kiszabása során figyelembe vett szempontokat. A CA03 olyan szabályzat elfogadására is felhatalmazza az Ofcom-ot, amelyben a hatóság meghatározza a kizárólagos közvetítés szabályozásához kapcsolódó egyes fogalmakat (pl. élő közvetítés, megfelelő alternatív közvetítés).

A BA96 2000. évi módosítása (*The Television Broadcasting Regulations 2000*) valósította meg az Egyesült Királyságon kívüli európai közösségi államokban szabályozott közvetítési jogokra vonatkozó jogharmonizációt. A módosítás szerint az Európai Gazdasági Térség (EGT) valamely tagállamában kijelölt eseménynek (*designated event*) minősül az az esemény, amelyet az adott állam az európai közösségi televíziós irányelvvel összhangban az irányelv előírásainak megfelelő módon társadalmilag jelentős eseményként határozott meg (BA96 101A). A törvény előírja, hogy a műsorszolgáltató az Ofcom előzetes hozzájárulása nélkül nem gyakorolhatja az EGT-tagállam által kijelölt esemény egészére vagy egy részére vonatkozó közvetítési jogát az adott EGT-tagállambeli vétel céljából, ha annak következtében az adott állam közönségének jelentős része az esemény élő vagy felvételtől történő bemutatásához ingyenes műsorszolgáltatásban nem fér hozzá (BA96 101B). Az ebbe a rendelkezésbe ütköző szerződés azonban nem érvénytelen.

A 2000-es módosítás kötelezte a műsorszolgáltatókat, hogy a hatóság felszólítására adjanak tájékoztatást azokról a szerződésekről, amelyeket valamely EGT-tagállamban kijelölt műsornak minősülő műsor közvetítésére kötöttek (BA96 104A). Az Ofcom a jegyzékbe vett vagy kijelölt eseményre vonatkozó közvetítési szerződésekről valamely EGT-tagállam hatóságának kérésére információt adhat.

VII. Műsorszerkezeti követelmények

A CA03 számos műsorszerkezeti követelményt támaszt a közszolgálati műsorszolgáltatással szemben. Ilyen követelmények más szolgáltatókkal szemben annyiban állnak fenn, amennyiben ezt az európai közösségi szabályozás szükségessé tesz.

Az engedély alapján működő közszolgálati szolgáltatók a törvény szerint az éves műsoridő legalább 25 százalékát független gyártású műsorok (CA03 277) széles és változatos körének sugárzására kötelesek fordítani. A független produkciók fogalmát az államtitkár 2003-ban módosított rendelete – *The Broadcasting (Independent Productions) Order 1991* – határozza meg. A független mű a rendelet szerint lényegében a műsorszolgáltató megbízásából független – vagy a szerződés megkötésekor függetlennek minősülő – producer által készített műsor. A műsort a műsorszolgáltató és a műsorkészítő közötti, műsorkészítésre irányuló olyan szerződés alapján készítették, amely, ha öt évnél hosszabb időre szól, öt éven belül mindkét fél által felmondható. Nem minősül független gyártásúnak a mű, ha a műsorszolgáltató a műsorkészítőtől azt követeli, hogy az adott műsorszolgáltató műsorkészítési eszközeit – ide értve az épületeket, felszereléseket és az alkalmazottakat – használja, vagy hogy ne használja más műsorszolgáltató műsorkészítési eszközeit. A producer akkor független, ha nem a műsorszolgáltató alkalmazottja, nincs a műsorszolgáltatásban 15%-nál nagyobb tulajdoni vagy szavazati részesedése, és a műsorszolgáltatónak sincs a műsorkészítő vállalkozásban 15%-nál nagyobb tulajdoni vagy szavazati részesedése.

Az államtitkár jogosult a független produkciók arányának módosítására, továbbá arra is, hogy – az Ofcom által meghatározott feltételek szerint – a műsoridő-kvóta helyett vagy mellett a független produkciókra fordított költségek arányát határozza meg. Az Ofcom a törvény alapján olyan irányelvet bocsát ki, amely szerint a kvóta nem teljesített hányada a következő évekre vonatkozó kötelezettséget növeli.

Az Ofcom előírásai szerint minden engedély alapján működő közszolgálati szolgáltató köteles szabályzatot alkotni és követni azokról az elvekről, amelyeket a független gyártókkal kötött megállapodások kialakításánál követ (CA03 285). A szabályzat az Ofcom jóváhagyásával léphet hatályba, és az Ofcom által közzétett – az egyes megállapodások konkrét feltételeit nem meghatározó – útmutató szerint kell elkészíteni. A szabályzat foglalkozik többek között a felek közötti tárgyalás időrendjével, a műsorokhoz kapcsolódó szerzői jogi kérdésekkel, a felhasználás időtartalmával és kizárólagosságával, a beszerzési díjak átláthatóságával, a szabályzat alapján kötött megállapodások felülvizsgálatával, a szabályzat érvényesülésének figyelemmel kíséréssel, valamint az az alapján keletkezett viták kezelésével.

A közszolgálati szolgáltatásokon kívüli digitális műsorszolgáltatási körre a független produkciók bemutatásával kapcsolatban a törvény az európai közösségi követelményeknek megfelelő kötelezettséget ró (CA03 309). E szolgáltatások évente a műsoridő 10%-ában kötelesek változatos független gyártású műsorokat sugározni, amit meghatározott műsортípusokra vonatkozóan kell teljesíteniük. A műsorarányt az államtitkár módosíthatja.

A független produkciók mellett a törvény az eredeti produkciók (*original productions*) arányának előírását is lehetővé teszi az Ofcom számára. Az eredeti műsorok fogalmát az államtitkár 2004. évi rendelete [*Broadcasting (Original Productions) Order 2004*] határozza meg, amely szerint az Egyesült Királyságban első alkalommal történő bemutatás céljából az engedély alapján működő közszolgálati műsorszolgáltató által megrendelt mű, és amely egyúttal európai műsor (*European programme*). A rendelet az európai műsor fogalmát a közösségi televíziós irányelv fogalmára való hivatkozással határozza meg. A hatóság az adott szolgáltatásra vonatkozóan mind az eredeti műsorok arányát, mind a műsorrendben való elhelyezésüket (főműsoridő – egyéb műsoridő), mind a követelmény teljesítéséhez figyelembe vehető műsortípusokat meghatározhatja. Az arány meghatározásában azt a célkitűzést kell érvényesíteni, hogy a szolgáltatás folyamatosan kiváló minőségű legyen (CA03 278).

A szabályozás az európai művekkel kapcsolatos további követelményeket, különösen olyanokat, amelyek nem csak a közszolgálati szolgáltatókra vonatkoznak, nem határoz meg. Az európai művek arányát az Ofcom az engedélynek a nemzetközi kötelezettségek teljesítését biztosító feltételeiben külön törvényi szabályozás nélkül is meghatározhatja.

A törvény kötelezi az engedély alapján működő közszolgálati szolgáltatókat arra, hogy a teljes működési idejük alatt meghatározott időközönként jó minőségű, a hazai és nemzetközi kérdésekkel egyaránt foglalkozó hírműsorokat és aktuális műsorokat sugározzanak. Az Ofcom meghatározza az ilyen műsorokra fordítandó műsoridő arányát, valamint azoknak a műsorrendben való elhelyezését (CA03 279).

A CA03 a regionális és helyi műsorok bemutatását a Channel 3 szolgáltatások feladataként határozza meg, a többi szolgáltatóra ilyen kötelező feladatot nem ró. A törvény szerint minden Channel 3 szolgáltatás köteles az adott vételkörzetben élők sajátos érdeklődésére számot tartó, kiváló minőségű műsoroknak az Ofcom által megfelelőnek tartott választékát bemutatni, a műsoridőnek az Ofcom által meghatározott arányában és időszakában. E kötelezettségeket a törvény mind a regionális, mind a helyi, mind az országos Channel 3 szolgáltatásokra vonatkozóan meghatározza (CA03 287).

A regionális műsorgyártás támogatása a CA03 alapján minden közszolgálati szolgáltató feladata. Az engedély alapján működő minden közszolgálati szolgáltató köteles az Ofcom által meghatározott arányban az M25-ös területen – London körzetén – kívül készített műsorokat az Ofcom által meghatározott választékban közzétenni, illetve kötelesek az M25-ös területen kívüli produkciós központokba beruházni. (CA03 286, 288).

A CA03 az iskolai műsoroknak az Ofcom által meghatározott arányú és minőségű bemutatására, valamint az ilyen jellegű műsorok előállítására és beszerzésére vonatkozó követelményeket állapít meg a Channel 4 szolgáltatásra vonatkozóan (CA03 296). Iskolai műsor alatt a törvény iskolai felhasználásra szánt műsort ért. E követelmények egyúttal felváltják az iskolai programokra vonatkozó korábbi, minden közszolgálati szolgáltatás terhelő előírásokat, azaz a többi engedély alapján működő közszolgálati szolgáltatás a CA03 alapján mentesül az iskolai programokkal kapcsolatos kötelezettségek alól. A jogalkotó tehát differenciáltabb tartalmi és műsorszerkezeti kötelezettségeket állapít meg, ami összhangban van a sokcsatornás modell jellemzőivel.

Külön szabályozza a CA03 a süketek és látáskárosultak részére nyújtott szolgáltatásokat (CA03 303-308). A törvény felhatalmazza az Ofcom-ot, hogy ezzel kapcsolatban készítsen a műsorszolgáltatókra kötelező részletes szabályzatot (CA03 303).¹⁶ A vonatkozó kötelezettségek nem csak a közszolgálati műsorszolgáltatásokat érintik, hanem a törvény hatálya alá tartozó szinte minden szolgáltatást. A kódexben szabályozni kell, hogy a műsorszolgáltatók milyen mértékben és hogyan kötelesek előmozdítani a műsorok megértését és élvezetét a siket vagy nagyothalló, illetve a vak vagy csökkentlátású személyek számára, és erről hogyan kell tájékoztatni az érintetteket. A kódexnek elő kell írnia, hogy az érintett szolgáltatások a törvényben meghatározott időponttól számított 5 év múlva kötelesek műsoraik legalább 60%-át feliratozással ellátni. 10 év elteltével a Channel 3 és Channel 4 műsorok 90%-át feliratozni kell, más érintett szolgáltatások esetében ez az arány 80%. Az érintett szolgáltatások műsorainak 10%-át a vakok részére hangos leírással (*audio-description*) kell ellátni, a műsorok 5%-át pedig jelyelvre kell fordítani. A műsorarányokat a kódexben meghatározott műsortípusokra kell érvényesíteni. A törvény az államtitkárt feljogosítja a teljesítés időpontjának és mértékének módosítására, illetve az eredeti kötelezettségek teljesítése esetén további kötelezettségek előírására.

A CA03 a meghatározott számú alkalmazottal és meghatározott műsoridővel működő műsorszolgáltató részére előírja, hogy a nála foglalkoztatottakra vonatkozóan mozdítsa elő az esélyegyenlőséget, mind a nők és férfiak, mind a különböző faji csoportokba tartozó személyek között (CA03 337). A műsorszolgáltatási engedélyek ezen kívül a foglalkoztatással kapcsolatban előírják a fogyatékkal élők esélyegyenlőségének előmozdítását. A törvény előírja továbbá a foglalkoztatottnak a szolgáltatással és a műsorkészítéssel kapcsolatos képzésére és továbbképzésére vonatkozó feltételeknek az engedélyben történő rögzítését [CA03 337 (3)]. A szolgáltató köteles az esélyegyenlőséget biztosító intézkedéseket az érintettek tudomására hozni, rendszeresen felülvizsgálni és azok érvényesüléséről rendszeresen nyilvános jelentést készíteni. Az államtitkár az esélyegyenlőséggel kapcsolatban további követelményeket állapíthat meg, és módosíthatja az érintett szolgáltatók körét.

¹⁶ Ld. Code on Access Services, <http://www.ofcom.org.uk/tv/ifi/codes/ctas/ctas.pdf>

VIII. Műsortartalmi követelmények

19. A tartalomszabályozás módszere

A tartalomszabályozással kapcsolatban a CA03 azt a megoldást választja, hogy törvényi szinten elsősorban a szabályozási célkitűzéseket fogalmazza, és e célkitűzéseket a médiafelügyeleti szerv, illetve egyes kérdésekben a szolgáltatói önszabályozás tölti fel tartalommal.

Az angol szabályozás a tartalomszabályozást részben a kommunikációs tartalmakat szabályozó általános jogszabályok tárgyi hatályának kiterjesztésével rendezi. A BA90 az obscén tartalmak közzétételével kapcsolatban az *Obscene Publications Act 1959* hatályát (BA90 162), a faji alapú uszítással kapcsolatban a *Public Order Act 1986* hatályát, a rágalmazással és becsületsértéssel kapcsolatban pedig a *Defamation Act 1952* hatályát terjeszti ki műsorszolgáltatásra.¹⁷

A műsortartalom részletes szabályozását az Ofcom által kidolgozott, legutóbb 2009-ben módosított *Broadcasting Code* tartalmazza, amely a következő kérdéseket tárgyalja:

- a kiskorúak védelme;
- a káros és támadó tartalmak;
- a bűncselekményekkel kapcsolatos tudósítások;
- a vallási kérdések tárgyalása;
- pártatlanság;
- választási kampányok;
- tisztességes bánásmód;
- a magánélet védelme;
- szponzoráció,
- kereskedelmi közlemények.

A CA03 a tartalomszabályozás példaértékű koncepcióját valósítja meg. Ez olyan differenciált szabályozást jelent, ami a rádiózásra és televíziózásra vonatkozó tartalmi követelményeket három szintre (*tier*) osztja. Az egyes szintek részletes követelményeit a *Content Board* dolgozza ki.

A *Communications Act* tartalomszabályozási szintjei a következők:

- Az első szint a kivétel nélkül minden szolgáltatóra kötelező „negatív tartalomszabályozás” (*negative content regulation*). A kötelezettségek e szintje az ártalmas és sértő tartalmakkal, a hitelességgel, pártatlansággal, tisztességes bánásmóddal (*fairness*), valamint a magánszféra védelmével kapcsolatos szabályozást foglalja magába. A reklámpiar olyan javaslatot készít elő, ami a reklámmal és szponzorálással kapcsolatos, egyébként az első szinthez tartozó szabályozást elsősorban az önszabályozásra és a társszabályozás keretében oldja meg.

¹⁷ A kapcsolódó szabályozásról ld. Koltay András: im.

- A második szintű kötelezettségek közé tartozik a független gyártók által készített műsorok, a regionális műsorok, valamint az európai művek arányának meghatározása.
- A harmadik szintű kötelezettségek azokra a szolgáltatásokra vonatkoznak, amelyek földfelszíni terjesztésben szabadon hozzáférhetők; ezek a Channel 3, 4 és 5 szolgáltatások. A szabályozás e szolgáltatásokat közszolgálati szolgáltatónak nevezi. A *Communications Act* e szolgáltatókra további minőségi, közszolgálati kötelezettségeket (*public service remits*) telepít, amelyek a jó minőségű és változatos műsorszerkesztésre irányulnak (*provision of a range of high quality and diverse programming*). E kötelezettségek részleteinek kidolgozása elsősorban a szolgáltatói önszabályozás során történik.

20. Az Ofcom kódexei

A törvény kötelezi az Ofcom-ot, hogy a tartalomszabályozás meghatározott területein – meghatározott eljárásban, széles körű konzultáció alapján – készítsen egy vagy több kódexet (*Ofcom's standards code*, CA03 319).

A szabályzatoknak egyrészt a televíziós és rádiós szolgáltatásokban szereplő minden műsorra alkalmazandó minimális követelményeket, másrészt a műsorok vagy televíziós és rádiós szolgáltatások meghatározott típusaira alkalmazandó sajátos követelményeket kell tartalmazniuk, és összhangban kell lenniük a nemzetközi kötelezettségekkel [CA03 319 (5)]. A médiatörvények alapján adott szolgáltatási engedélyek kötelezik a szolgáltatót a szabályzatok betartására (CA03 325). Az Ofcom köteles a szabályzatokkal kapcsolatban felmerült viták megoldására megfelelő eljárásokat kidolgozni. Köteles továbbá a hatóság rendszeresen beszámolni az államtitkárnak a kódexek érvényesüléséről.

A kódexekben szabályozandó területek (*standards objectives*) a következők [(CA03 319 (2))]:

- a kiskorúak védelme;
- a bűncselekmény elkövetésére bátorító vagy felhívó műsorok tilalma;
- a televíziós és rádiós szolgáltatásokban szereplő hírek megfelelő pártatlansága (*due impartiality*);
- a televíziós és rádiós szolgáltatásokban szereplő hírek megfelelő pontossága (*due accuracy*);
- a vallási műsorok tartalmának felelősségteljes (*proper degree of responsibility*) kialakítása;
- az általánosan elfogadott követelményeknek (*generally accepted standards*) megfelelő védelem biztosítása a sértő (*offensive*) és ártalmas (*harmful*) tartalmak ellen;
- a politikai reklámokra vonatkozó rendelkezésekkel ellentétes reklámok tilalma;
- a félrevezető, ártalmas és sértő reklámok közlésének megelőzése;
- a reklámozásra vonatkozó nemzetközi kötelezettségek megtartása;
- a nem megfelelő szponzorálás tilalma;
- a reklámozók közötti jogellenes megkülönböztetés tilalma;
- a tudatosan nem észlelhető reklám alkalmazásának tilalma.

21. Egyes műsortartalmi követelmények

A törvény azt is előírja a hatóság részére, hogy a szabályokat a szabályozott szolgáltatások tényleges jellemzőihez igazítsa. Ennek megfelelően az egyes szabályozási területekkel kapcsolatban az Ofcom mérlegelni köteles többek között az adott területhez kapcsolódó lehetséges sérelem mértékét, a szabályozott műsortípusok közönségének várható nagyságát és összetételét, a közönségnek az adott műsorral kapcsolatos feltehető elvárásait, a tartalomhoz való véletlen hozzáférés valószínűségét, valamint a szerkesztői függetlenség megőrzésének követelményét [CA03 319 (4)]. E szempontokat az államtitkár rendeletben módosíthatja (CA03 323).

Egyes szabályozási tárgyakkal kapcsolatban a törvény részletesebb követelményeket is megfogalmaz.

21.1 Pártatlanság, politikai műsorok

A CA03 átfogóan szabályozza a pártatlanság kérdését (CA03 320). A pártatlansággal kapcsolatos követelményeket a politikai vagy gazdasági vitákkal, valamint az aktuális „közügyekkel” kapcsolatban kell alkalmazni. A törvény három követelményt fogalmaz meg: a kizárást (*exclusion*), a „megóvást” (*preservation*), valamint a megelőzést (*prevention*). Az egyes követelményeket pontosan meghatározott típusú és vételkörzetű szolgáltatásokkal szemben kell érvényesíteni. A Broadcasting Code a törvényi követelményeket tovább részletezi. Önálló fejezetben szabályozza a „megfelelő pártatlanság”, „megfelelő pontosság” és „a nézetek és vélemények nem megfelelő kiemelése” kérdéseket; e szabályok a BBC-re nem alkalmazandók.

- A kizárás követelménye alapján a szolgáltatást nyújtó személy saját szolgáltatásában semmilyen módon nem fejezheti ki nézeteit vagy véleményét (ld. még BCode 5.4). Kivétel ez alól a televízió-szolgáltatással kapcsolatos nézeteket és véleményeket bemutató televízió-műsor, illetve a rádió-szolgáltatással kapcsolatos nézeteket és véleményeket bemutató rádióműsor. Ez a követelmény minden rádiós és televíziós szolgáltatásra alkalmazandó. A Broadcasting Code ezt kiegészíti azzal, hogy a műsorvezető, a riporter, a vitavezető, a „szerzői” műsorszám (*authored programme*) készítője kifejezésre juttatathatja saját véleményét, ugyanakkor az alternatív véleményeket megfelelően be kell mutatni; e személyek nem használhatják ki a rendszeres megjelenésből eredő előnyüket arra, hogy saját álláspontjukat a pártatlanság követelményébe ütköző módon jelenítsék meg. Egyéni álláspont vagy „szerzői” műsorszám megjelenítése esetén a közlés ilyen jellegéről a közönséget tájékoztatni kell (BCode 5.10).
- A megóvás a pártatlanság megóvásának általános kötelezettségét jelenti a szolgáltatást nyújtó részéről. Ez a követelmény nem csak az egyes műsorszámokon belül, hanem – a szolgáltató választása szerint – a műsorszámok sorozatának egészére vonatkozóan is teljesíthető; a Broadcasting Code szerint utóbbi esetben a közönség figyelmét erre fel kell hívni (BCode 5.6). A Kódex szerint a „megfelelő pártatlanság” nem jelenti a rendelkezésre álló műsoridő egyenlő felosztását minden

nézet között, és nem jelenti minden érv bemutatásának kötelezettségét; megvalósulása függ többek között az érintett témakörötől, a műsor és a műsorszolgáltatás típusától, a közönségnek a tartalommal kapcsolatos várakozásaitól. A megóvás követelménye minden televíziós szolgáltatásra, a teletext szolgáltatásra, valamint az országos rádiós szolgáltatásokra vonatkozik. E követelményt a Broadcasting Code tovább részletezi, előírva többek a nézetek és a tények elferdítésének tilalmát, illetve a nézetek súlyuknak megfelelő bemutatásának kötelezettségét; a műsorkészítőknek az adott ügygel kapcsolatos személyes érdekiról tájékoztatni kell a közönséget. A Kódex előírja továbbá, hogy a híreket, bármilyen formában is jelenjenek meg, megfelelő pontossággal és megfelelő pártatlansággal kell bemutatni. A hírekkel kapcsolatban elkövetett súlyos hibákról a közönséget tájékoztatni kell és a hibát a műsorban – a műsorszerkezetben megfelelően elhelyezve – mielőbb helyre kell igazítani. Politikus semmilyen hírműsorban nem jelenhet meg hírolvasóként, riporterként vagy tudósítóként, kivéve, ha ez kivételesen szerkesztőileg indokolt; ilyen esetben a közönség figyelmét fel kell hívni az érintett politikusi minőségére (BCode 5.1–5.3). A különböző álláspontokat megfelelő időn belül, súlyuknak megfelelően kell bemutatni. A riportert vagy a bemondó minden olyan személyes érdekéről, ami befolyásolhatja a pártatlanságot, tájékoztatni kell a közönséget. A riporterek, bemondók, vitavezetők – a hírműsorok riportereinek és bemondóinak kivételével – saját álláspontjukat is megjeleníthetik a politikai, gazdasági vitákkal, illetve az aktuális közpolitikai kérdésekkel kapcsolatban, de élhetnek vissza a rendszeres megjelenés lehetőségével saját álláspontjuk népszerűsítése érdekében. A betelefonálás műsorok vezetője köteles előmozdítani az alternatív álláspontok megjelenését, illetve nem akadályozhatja az ilyen álláspontok megjelenését. A Kódex kiemeli továbbá a fontos politikai és gazdasági vitákkal, illetve az aktuális közpolitikai kérdésekkel kapcsolatos anyagok pártatlan, a jelentős álláspontok lehető legszélesebb körének megfelelő súlyú bemutatásának kötelezettségét (5.7–5.9.).

- A megelőzés követelménye annak megakadályozását írja elő, hogy a helyi rádiós műsorszolgáltatásokban meghatározott személyek vagy testületek nézeteiket vagy véleményüket indokolatlan mértékben jeleníthessék meg. Ezt a követelményt szolgáltatásban megjelenő programok összességére vonatkozóan kell teljesíteni (ld. még BCode 5.13).

A CA03 tiltja a politikai reklámokat. A tilalom magában foglalja különösen a teljesen vagy főként politikai természetű célokat követő szervezet reklámjainak tilalmát, a politikai célra irányuló, valamint az ipari vitával kapcsolatos reklámok tilalmát [CA03 319 (2) (g), 321 (2)]. Politikai természetű célnak minősül többek között a választások vagy népszavazások eredményének befolyásolása, a jogalkotási folyamat befolyásolása, a helyi, regionális vagy országos kormányzatok vagy tisztségviselők döntéseinek befolyásolása, valamely vitatott kérdéssel kapcsolatban a közvélemény befolyásolása, illetve a pártok vagy más politikai szerveződések érdekeinek előmozdítása. Ezek a rendelkezések nem jelentik a kormányzati

szervek közszolgálati jellegű hirdetéseinek tilalmát, valamint a törvénynek egyébként megfelelő politikai kampány vagy népszavazáshoz kapcsolódó kampány tilalmát [CA03 321 (7)].

A törvény a pártatlanság és a politikai jellegű reklámok szabályozása mellett külön is szabályozza a pártpolitikai műsorokat. A CA03 egyrészt kötelezi az engedély alapján működő közszolgálati műsorszolgáltatókat pártpolitikai műsorok és népszavazáshoz kapcsolódó kampányok sugárzására, másrészt kötelezi a szolgáltatókat az Ofcom vonatkozó előírásainak betartására (CA03 333). A szabályzatot az Ofcom a Választási Bizottsággal együttműködve készíti el.

Az Ofcom előírásai a törvény szerint különösen a következő kérdéseket rendezik (ld. BCode 6. fejezet):

- a választási törvénnyel összhangban azoknak a politikai pártoknak a meghatározása, amelyek érdekében pártpolitikai műsorok készíthetők;
- a műsorok hossza és gyakorisága;
- a népszavazási kampánnyal kapcsolatos műsorok hossza és gyakorisága.

A választásokkal kapcsolatos legfontosabb alapelv, hogy a műsorszolgáltatók a nagy pártokkal (*major parties*) – Konzervatív Párt, Munkáspárt, Liberális Demokraták, illetve Skócia, Wales és Észak-Írország meghatározott pártjai – súlyuknak megfelelően kötelesek foglalkozni, más pártokkal, illetve a lényeges állásponttal és perspektívával rendelkező egyéni jelöltekkel arányos terjedelemben kötelesek foglalkozni. Ha az adott választókerület valamely jelöltje megjelenik a műsorban, akkor minden nagy párt jelöltje részére megjelenési lehetőséget kell biztosítani. Sőt az adott választókerületet érintő tudósítások közlése esetén a műsorszolgáltató az összes érintett jelöltnek köteles felajánlani a megjelenési lehetőséget, a jelölés lezárulta után az adott választókerületről szóló tudósításban minden jelölt nevét – ha a választás nagyobb választókerületeket érint, akkor a jelöltállító szervezetek nevét – fel kell tüntetni. A Kódex szabályozza a kampánycsendet. A választási viták és elemzések a Kódex szerint a szavazás – ide nem értve a postai szavazást – megkezdéséig közölhetők, a szavazás napján pedig – a szavazás befejezéséig – nem közölhetők a közvélemény-kutatási adatok. A jelöltek és választásokon résztvevő szervezetek képviselői a választási időszakban nem jelenhetnek meg riporterként, bemondóként, kivéve azokat a nem politikai műsorszámokat, amelyek még a választási időszak előtt kerültek be a műsorrendbe.

A CA03 széles beavatkozást biztosít a kormányzati közérdekű közlemények közzétételével, valamint egyes anyagok bemutatásának mellőzésével kapcsolatban (CA03 336). Bármely miniszter értesítés útján bármikor előírhatja az Ofcom számára, hogy utasítsa az engedéllyel rendelkező szolgáltatókat a meghatározott hirdeteménynak a meghatározott időpontokban vagy módon történő közzétételére. A törvény – a szerkesztői szabadság igen erőteljes korlátozásaként – arra is lehetőséget biztosít, hogy az államtitkár értesítése alapján az Ofcom megtiltsa a szolgáltatóknak meghatározott anyagok bemutatását. A törvény indokolása szerint a rendelkezés célja az, hogy lehetővé tegye a miniszterek részére az államtitok és a jelentős közérdek védelmét, és mentesítse a szolgáltatót az adott tartalomért viselt szerkesztői felelősség alól. A szolgáltató mind a közérdekű közlemény közzétételekor, mind – a tilalom visszavonása vagy lejártá után – a tilalom fennállásáról közölheti a műsorban, hogy az Ofcom utasítására járt el.

21.2 Tisztességes bánásmód, a magánszféra védelme

A BA96 külön szabályozási rendszert és önálló szervezet hozott létre a tisztességes bánásmód, illetve a szexualitás és az erőszak ábrázolásával kapcsolatban. A 96-os törvény a *Broadcasting Standards Commission* (BSC) feladataként határozta meg e műsortartalmi követelmények kidolgozását és érvényesítését. A CA03 a BSC-t megszüntette, hatásköreit az Ofcom-ra ruházta, és a kapcsolódó anyagi jogi és eljárási szabályokat is módosította.

A CA03 az Ofcom-ra ruházta azt a feladatot, hogy a méltánytalan vagy tisztességtelen bánásmódnak, valamint a magánszféra jogosulatlan megsértésének az elkerülésével kapcsolatban fogalmazzon meg – a törvényben meghatározott szolgáltatókra (BBC, Welsh Authority) és az érintett hatóságokra irányadó – irányelveket (BA96 107). A törvény szerint a méltánytalan vagy tisztességtelen bánásmód a műsorban szereplő anyagok méltánytalan vagy tisztességtelen kiválasztását vagy elrendezését jelenti (BA96 130).

Az Ofcom a részletszabályokat a Broadcasting Code-ban rögzítette (BCode 7. fejezet). A Kódex meghatározza a követendő gyakorlatokat, a műsor résztvevőivel való tisztességes bánásmóddal és a megfelelő tájékoztatáson alapuló hozzájárulás beszerzésével kapcsolatban, valamint a műsorban való közreműködés lehetőségével és a tények megfelelő figyelembevételével kapcsolatban. Önálló alfejezet szól a félrevezetésekről, kéréstlen hívásokról (*wind-up calls and set-ups*). E rendelkezések végső soron a képmás és a hangfelvétel tisztességes felhasználásnak követelményeit írják le.

A magánszféra védelmével foglalkozó fejezet (BCode 8. fejezet) alapvető szabályként úgy rendelkezik, hogy a szolgáltató a magánszféra megsértéséért bármely műsorban, illetve a műsorban foglalt bármely anyag megszerzése során felelősséggel tartozik, arra csak igazolható esetben (*warranted*) kerülhet sor, alapvetően akkor, ha a közérdek az érintett egyéni érdekeinél nagyobb súlyú. A magánszféra megsértésére főszabály szerint az érintett beleegyezésével kerülhet sor, de a Kódex minden esetben elismeri az egyéb méltányolható indokokat. A magánszféra megsértésének példáiként említi többek között a felvétel vagy a közvetítés folytatása az érintett tiltakozása ellenére, illetve az érintett tartózkodási helyének, családjának felfedése. A Kódex szerint az egyes intézmények területén készített felvételhez az adott intézménytől kell engedélyt kérni, az egyes, szándékolatlanul vagy az „általános nyilvánosság” (*general public*) tagjaként megjelenő alkalmazottaktól nem. Kórházakban, iskolában, börtönökben és egyéb érzékeny helyeken azonban az „érzékeny helyzetben” lévőkötől is be kell szerezni a hozzájárulást. Az információk megszerzésének minden esetben arányos eszközökkel kell történnie, és az információnak az eredetitől eltérő célú felhasználása sem járhat a magánszféra indokolatlan megsértésével. A Kódex tiltja az előzetes egyeztetés nélküli interjú (*doorstepping*) készítését, kivéve indokolt esetben, amikor az interjút az érintett megtagadta, vagy az előzetes egyeztetés nem volt lehetséges, illetve az megghiúsította volna az interjút. A rejtett felvételek készítését is szabályozza a Kódex. Ilyen felvétel akkor készíthető, ha az bizonyíték egy közérdekű ügygel kapcsolatban, alapjául szolgálhat további bizonyítékok feltárásának, és a felvétel a műsorszám megbízhatósága szempontjából szükségesnek minősül. Szórakoztatás céljából nem egyeztetett interjúk, rejtett felvételek, kéréstlen hívások akkor tekinthetők indokoltnak, ha az a szórakoztatás szempontjából lényeges, és nem jár a magánszféra túlzott megsértésével, illetve nem okoz jelentős bosszúságot, aggodalmat vagy

zavart. Tilos a veszélyhelyzetbe került emberekről, balesetek áldozatairól vagy egyéb tragédiák áldozatairól felvételt készíteni vagy sugározni, ha a magánszféra megsértésével jár, kivéve, ha ehhez az érintettek hozzájárultak, vagy ha ez egyébként igazolható. Az ilyen helyzetekbe került személyekre tilos nyomást gyakorolni annak érdekében, hogy részt vegyenek a műsorban. A legközelebbi rokonok tájékoztatása előtt tilos a balesetben vagy bűncselekmény áldozataként elhunyt vagy megsérült személyek személyazonosságát feltárni. A műsorszolgáltató köteles megtenni mindent az áldozatok vagy a rokonok kímélete érdekében olyan múltbeli események feldolgozása során, amelyek traumát okoztak. Külön előírások vonatkoznak a kiskorúak és az egyébként sérülékeny személyek magánszférájának védelmére, amelyek alapján a műsorszolgáltató e személyek védelmére különös figyelmet köteles fordítani. Tizenhat éven aluli gyermekek egyébként sérülékeny személyek magánszférájának megsértéséhez hozzájárulást kell szerezni a szülőtől, gondozótól vagy más erre jogosult nagykorú személytől, illetve, ha lehetséges, magától az érintett személytől, kivéve akkor, ha az adott ügy csekély súlyú, és az érintett szereplése csekély mértékű. A kiskorú vagy egyébként sérülékeny személyek szülői vagy gondozói hozzájárulás nélkül nem kérdezhetők magánéleti ügyekről. A Kódex még az utóbbi előírások esetében is tesz kivételt, igazolható esetekben a műsorszolgáltató eltekinthet a fenti előírásoktól. Ezzel az angol adatvédelmi szabályok védelmi szintje messze alatta marad a magyar szabályozásnak.

A BA96 az eredetileg a BSC hatáskörébe tartozó minden követelménnyel kapcsolatban panaszjogot hozott létre, amit a CA03 szűkített (BA96 110, CA03 327). A hatályos szabályozás az erőszak és a szexualitás ábrázolásával, valamint az ízlésre és az illemre vonatkozó követelményekkel kapcsolatban már nem teszi lehetővé panasz benyújtását, így a panaszjog a méltánytalan vagy tisztességtelen bánásmóddal, valamint a magánszféra jogosulatlan megsértésével kapcsolatban marad fenn (*fairness complaint*). A módosítással a panasz joga azokra az esetekre korlátozódik, amelyekben van konkrét sértett, és a panasz ezzel az egyéni jogérvényesítés sajátos eszközévé vált. Egyéni sértett hiányában már csak a felügyeleti szerv hivatalból indított eljárásának van helye. A módosítás a panaszok kivizsgálását az Ofcom hatáskörébe utalta. A panaszok elbírálása a vonatkozó szabályzat alapján történik.

Panaszt természetes és jogi személyek is nyújthatnak be, amennyiben az ügyben személyesen érintettek vagy az megfelelő közvetlen érdeküket érinti (BA96 111). Nincs helye panaszoknak olyan ügyekben, amelyek bírósági útra tartoznak, továbbá jelentéktelen ügyekben vagy ha a hatóság szerint az eljárásának más okból nincs helye.

A törvény részletesen szabályozza a hatóság eljárását, amelynek során az Ofcom meghallgathatja az érintetteket, de a meghallgatást mellőzheti is (BA96 115–116). A műsorszolgáltató és az eljárásban érintett egyéb személy vagy szervezet köteles a hatóság rendelkezésére bocsátani a műsört tartalmazó felvételt, valamint a törvényben meghatározott egyéb módon köteles elősegíteni az eljárás sikerességét. Az együttműködési kötelezettség akár a személyes közreműködésre is kiterjedhet. E kötelezettségeket a szolgáltató archiválási kötelezettsége egészíti ki (BA96 117).

Ha az Ofcom helyt ad a panaszoknak, akkor kötelezi az érintett szolgáltatót a panasz összegzésének, valamint az Ofcom-nak a panasszal kapcsolatos megállapításainak kommentár nélküli közzétételére (BA96 119). Az Ofcom maga is rendszeresen publikálja az elbíralt

panaszokat és az azokhoz kapcsolódó dokumentumokat. A szolgáltató köteles jelentést tenni azokról a kiegészítő intézkedésekről is, amelyeket nem a hatóság utasítására, hanem a döntés alapján önként hajtott végre.

A CA03 a panaszjogon kívül e követelmények érvényesítésével kapcsolatban is ugyanazokat a jogosítványokat ruházza az Ofcom-ra, mint az egyéb tartalomszabályozási követelményekkel kapcsolatban. Az Ofcom a műsorszolgáltatási engedélyekben előírja az e kötelezettségekre vonatkozó kódex betartását (CA03 326).

21.3 A gyermekek védelme

Az angol gyermekvédelmi szabályozást az Ofcom Televíziós Kódexe tartalmazza (BCode 1. fejezet). Általános kötelezettségként a Kódex úgy rendelkezik, hogy a 18 éven aluliak fizikai, mentális vagy erkölcsi fejlődését súlyosan károsító anyagok a műsorszolgáltatásban nem tehetők közzé, és a műsorszolgáltató köteles minden ésszerű lépést megtenni a 18 éven aluliak védelme érdekében. A gyermekeket – 15 évnél fiatalabbakat – a nekik nem megfelelő tartalmak műsorszervezeti elhelyezésével is védeni kell. A műsorszervezet kialakításánál figyelembe kell venni többek között

- a tartalom természetét;
- a műsort néző gyermekek valószínű számát és kormegoszlását, figyelemmel az iskolaidő, a hétvége és a szünidő közötti különbségekre;
- a műsor kezdési és befejezési időpontját;
- az adott műsorszolgáltatás és a konkrét műsor természetét;
- a közönség valószínűsíthető várakozásait az adott műsorszolgáltatással szemben adott időben és adott napon.

A televíziós műsorszolgáltatóknak a műsorszervezés során figyelembe kell venniük az ún. vízválasztó (*watershed*) időpontot, azaz a gyermekek részére nem alkalmas anyagokat csak este 9 óra után, és legfeljebb reggel 5.30-ig mutathatják be. A nem kódolt prémium filmszatórnak esetében a vízválasztó-időpont este 8 óra, a kódolt prémium vagy *pay per view* csatornákon nincs vízválasztó-időpont. A vízválasztó-időpont előtt a közönség részére világos tájékoztatást kell adni az olyan tartalomra vonatkozóan, amely a gyermekek számára zavaró. félelemkeltő lehet.

Ha valamely előírás kizárja az érintett azonosíthatóságát, akkor a műsorszolgáltató is köteles figyelmet fordítani arra, hogy a műsor ne vezessen a fiatalkorú, illetve a szexuális támadás áldozata, tanúja vagy vádlottja személyazonosságának felfedéséhez. Nagy körültekintéssel kell eljárnia a műsorszolgáltatónak a kiskorúakkal kapcsolatban abban az esetben, ha nyomozati szakban tudósít valamely feltételezett bűncselekményről; figyelembe kell vennie a kiskorúak sérülékenységét, és a kiskorú áldozatok és tanúk, illetve feltételezett elkövetők nevének, címének, iskolájának, munkahelyének, a róla készült mozgóképnek a közlése csak különösen indokolt esetben megengedett.

A kábítószerekkel, a dohányzással és az alkohollal kapcsolatban a Kódex külön előírásokat tartalmaz. Ezek kifejezetten kiskorúaknak készült műsorszámokban a különleges szerkesztői indok kivételével nem ábrázolhatók, a vízválasztó-időpont előtt, illetve olyan időpontban,

amikor valószínűleg sok 18 éven aluli nézi a műsort használatuk bemutatása általában is kerülendő, használatuk ábrázolása nem lehet elnéző vagy ösztönző jellegű, kivéve, ha az ábrázolás szerkesztőileg indokolt.

Az erőszak ábrázolásáról a Kódex úgy rendelkezik, hogy az erőszak – akár fizikai, akár verbális –, annak következményei és annak leírása a vízváltó-időpont előtt csak megfelelően korlátozott mennyiségben mutatható be, és csak akkor, ha ezt a kontextus igazolja. A gyerekek által könnyen utánozható erőszakos és veszélyes magatartás ábrázolására külön előírások vonatkoznak. Ilyen magatartás kifejezetten kiskorúaknak készült műsorszámokban a különleges szerkesztői indok kivételével nem ábrázolhatók, illetve a vízváltó-időpont előtt csak megfelelő szerkesztői indokkal ábrázolhatók.

A vízváltó-időpont előtt nem sugározható olyan műsorszám, amelyben megjelenik a „súlyosan megbotránkoztató nyelv” használata. A „megbotránkoztató nyelv” használata kifejezetten gyermekeknek készült műsorszámokban legfeljebb igen kivételes körülmények között megengedett. Az ilyen nyelvhasználat a vízváltó-időpont előtt csak a kontextus által indokolt esetekben megengedett, az érintett kifejezések gyakori használatát a vízváltó-időpont előtt minden esetben kerülni kell.

A vízváltó-időpont előtt szexuális érintkezés legfeljebb komoly oktatási célból mutatható be. A szexuális magatartásra vonatkozó diskuszióknak, illetve az ilyen magatartás leírásának szerkesztőileg indokoltnak kell lennie minden olyan esetben, amikor a műsorszámot a vízváltó-időpont előtt mutatják be, továbbá megfelelően korlátozottnak és közvetettnek kell lennie. A meztelenség vízváltó-időpont előtti bemutatása akkor megengedett, ha a kontextus azt indokolja.

A Kódex korlátozza az okkult tevékenységek és a paranormális jelenségek bemutatását. A fő szabály az, hogy e témák a vízváltó-időpont előtt nem sugározhatók. Ha az okkult vagy paranormális jelenségek bemutatása szórakoztató célt szolgál, akkor a tilalom csak azokra az időszávokra vonatkozik, amelyekben valószínűsíthető, hogy a műsort a gyerekek nagy száma nézi.

A filmek televíziós bemutatásával kapcsolatban a Kódex a *British Board of Film Classification* (BBFC) gyakorlatára támaszkodik. Olyan film, amely megtagadja a BBFC általi besorolást, nem mutatható be, kivéve, ha utólag mégis sor kerül a besorolásra, vagy a BBFC jelzi, hogy az általa használt szempontok alapján a film nem minősülne alkalmatlannak. Nem adhatók le azok a kivágott jelenetek sem, amelyek kivágása a klasszifikáció feltétele volt, hacsak a BBFC nem jelzi, hogy a vágás egy, a televíziós bemutatásánál alacsonyabb kategóriába sorolás feltétele volt, vagy a jelenlegi besorolási szempontok alapján már nem kellene kivágni a filmből.

Este 9 óra előtt a BBFC 18-as besorolású filmje csak *pay per view* szolgáltatás keretében adható le, és a Kódex szerint ebből az sem következik minden esetben, hogy a film más szolgáltatásban a 9 órás műsorszávban leadható. Az előfizetéses filmszolgáltatás a 15-ös besorolású filmeket bármikor sugározhatják, feltéve, hogy megfelelő védelmi rendszer biztosítja a korhatáros filmekhez való korlátozott hozzáférést, és a felhasználó a rendszer működéséről megfelelő tájékoztatást kapnak. A *pay per view* szolgáltatások 18-as besorolású filmet is bármikor leadhatnak, megfelelő védelmi rendszer működtetése mellett, a tartalomra vonatkozó, a szülők döntését segítő részletes tájékoztatás mellett, és biztosítva, hogy a

számlán minden egyes megnézett film azonosítható. Pornográf (*adult-sex*) tartalmakat a prémium szolgáltatások és a *pay per view* szolgáltatások este 10 és reggel 5.30 között mutathatnak be, megfelelő védelmi rendszer működtetése mellett. Az R18 besorolású filmek műsorszolgáltatásban nem mutathatók be.

A Kódex végül a gyermekek műsorszámokban való megjelenésére vonatkozó rendelkezéseket is tartalmaz. A műsorszolgáltatók megfelelő gondosságot kötelesek tanúsítani a műsorban szereplő vagy abba valamilyen módon bevont kiskorúak fizikai és érzelmi jóléte, illetve emberi méltósága iránt. E kötelezettség független bármilyen és bárki által adott, a megjelenéshez való hozzájárulástól. A műsor nem okozhat szükségtelen aggodalmat és szorongást a kiskorúban a szereplés vagy a műsor sugárzása során. A kiskorúaknak adott jutalmaknak igazodniuk kell mind a résztvevők, mind a célközönség életkorához.

21.4 További műsortartalmi követelmények

A vallási műsorokkal kapcsolatban a törvény szerint a kódexnek különösen a vallási érzékenység jogtalan kihasználását, illetve a vallási nézetekkel és meggyőződésekkel való visszaélést kell megtiltania [CA03 319 (6)]. A Műsorszolgáltatási Kódex szerint a vallási programok bemutatásának alapelve (4. fejezet) az, hogy a műsorszolgáltatók az ilyen műsorszámok irányában a felelősség megfelelő fokát kötelesek tanúsítani; a vallási nézetek és meggyőződések nem lehetnek sértő elbánás tárgyai. A vallási műsorok nem kísérhetnek meg vallási meggyőződés rejtett népszerűsítését, a televíziós műsorokban – a kifejezetten egyházi televíziók kivételével – általában is tilos új hívők toborzása; e tilalom a rádiókra nem vonatkozik. Azokat a műsorokat, amelyek valamely élő személyről azt állítják, hogy különleges erővel vagy képességekkel rendelkezik, megfelelő objektivitással kell bemutatni, és olyan műsoridőben, amikor feltehető, hogy a gyerekek nem látják a műsort.

A Kódex külön fejezete szól az ártalmas és sértő tartalmakról (BCode 2. fejezet). Sértő anyagok – sértő nyelvezet, erőszak, szexualitás, megalázás, kín, az emberi méltóság megsértése diszkriminatív bánásmód vagy nyelvezet – a műsorszolgáltatásban csak akkor jelenhetnek meg, ha ezt a közlés kontextusa igazolja. A közönséget megfelelően tájékoztatni kell, ha ezzel elősegíthető a sérelem elkerülése vagy minimalizálása. A fejezet részletes rendelkezései foglalkoznak az erőszak elnéző vagy dicsőítő ábrázolásának, illetve a veszélyes vagy antiszociális, másokat hasonló magatartásra ösztönző magatartások ábrázolásának tilalmával, az öngyilkosság ábrázolásának korlátozásával, az okkult, paranormális jelenségek, az ördögűzés, jóvendőmondás ábrázolásának objektivitásával, a hipnózis ábrázolásának feltételeivel, a szimulált hírek bemutatásával, a tudatosan nem észlelhető információk tilalmával, a nézők ilyen módon való megtévesztésének tilalmával kapcsolatban, sőt a fotoszenzitív epilepszia kockázatainak kezelésével is. E fejezet foglalkozik továbbá a vetélkedők és szavazások tisztességes lebonyolításának feltételeivel.

Önálló fejezetben szabályozza a Kódex a bűncselekmények bemutatását (3. fejezet). A Kódex megtiltja a bűncselekmény elkövetésére ösztönző vagy bátorító tartalmak közlését, valamint a bűncselekmények elkövetéséhez használható technikák részletes bemutatását. Tilos bűncselekmény elkövetőjének bármilyen ellenszolgáltatás juttatni vagy ígérni az általa elkövetett bűncselekményekhez kapcsolódó műsorban való szereplésért. Folyamatban lévő vagy várható büntetőeljárások tanúit is tilos bármilyen ellenszolgáltatással a műsorban való

szereplésre rábíri. A szabályozás kitér a túszejtés, emberrablás során tanúsítandó műsorszolgáltatói magatartásra is.

A műsorszolgáltatói engedélyek biztosítják az Ofcom számára, hogy kötelezzék a szolgáltatót azoknak a nemzetközi kötelezettségeknek a betartására, amelyeket az államtitkár releváns kötelezettségként határoz meg (CA03 335). Az engedélybe a törvény alapján felvett minden egyéb feltételt a nemzetközi kötelezettségeknek megfelelően kell alkalmazni. Ez a rendelkezés tovább növeli a szabályozás nyitottságát, és a nemzetközi – elsősorban európai közösségi – jogi változások esetén is stabil szabályozási keretet.

22. Az elektronikus műsorfüzetekkel kapcsolatos szabályozás

A CA03 az elektronikus műsorfüzetekkel (*electronic programme guides, EPG*, CA03 310) kapcsolatban is tartalmaz rendelkezéseket. Az EPG a törvény szerint olyan szolgáltatást jelent, amely egy vagy több műsorszolgáltatásban szereplő néhány vagy minden műsor felsorolását (*listing*) és/vagy bemutatását (*promotion*) biztosítja a megcélzott közönség részére, és amely hozzáférést biztosít a felsorolt vagy bemutatott szolgáltatásokhoz. A felsorolt vagy bemutatott műsorszolgáltatók között lennie kell az EPG-szolgáltatótól különböző szolgáltatóknak is.

A törvény kötelezi az Ofcom-ot, hogy az EPG-kel kapcsolatban készítsen a szolgáltatókra kötelező szabályzatot (*code of practice*).¹⁸ A kódex szabályozza

- a közszolgálati feladatokat ellátó műsorszolgáltatások előnyben részesítésének módját;
- a hallás- és látáskárosultak érdekében teendő intézkedéseket, amelyek számukra is lehetővé teszik az EPG-k használatát; ide tartozik a megfelelő formában nyújtott tájékoztatás, valamint a hozzáférést segítő szolgáltatásokkal kapcsolatos tudatosság erősítése;
- a tartalomszolgáltatókkal való tisztességes, ésszerű és megkülönböztetés-mentes bánásmód kötelezettségét; ennek keretében többek között előírja a műsorok listázására vonatkozó objektív módszer közzétételét, az EPG-szolgáltató érdekkörébe tartozó tartalomszolgáltatók indokolatlan előnyben részesítésének tilalmát, a listázási elvek rendszeres felülvizsgálatát, annak biztosítását, hogy a felhasználók minden tartalomhoz azonos módon férnek hozzá, az ingyenes tartalomszolgáltatások egyenrangú elérhetőségét a fizetős szolgáltatásokkal, valamint a kizárólagos megállapodások tilalmát.

¹⁸ Ld. <http://www.ofcom.org.uk/tv/ifi/codes/EPGcode/epgcode.pdf>

IX. Reklám és szponzorálás

Részletesebb szabályokat tartalmaz a CA03 a reklámozással és a szponzorálással kapcsolatban (CA03 321). E területekre vonatkozóan az Ofcom szabályzatának tartalmaznia kell a reklámokra és a szponzorálásra vonatkozó általános követelményeket (*general provision*), és tartalmazhat a reklámozást, a reklámozás vagy szponzorálás egyes formáit és módszereit – akár általánosságban, akár meghatározott körülmények között – tiltó rendelkezéseket. Ezen kívül az egyes műsorszolgáltatói engedélyek olyan feltételeket is tartalmazhatnak, amelyek feljogosítják az Ofcom-ot a kódex rendelkezésein túlmenő követelmények kiszabására.

A műsorszolgáltatói engedélyek biztosítják az Ofcom részére, hogy a reklámozással és szponzorálással kapcsolatban további – általános vagy konkrét – követelményeket fogalmazzanak meg (CA03 322). E követelmények a reklámra fordítható maximális időtartamra, a reklámblokkok közötti időtartamra, a reklám műsorszervezeti elhelyezésére, valamint a reklámnak a szolgáltatás meghatározott részéből történő kizárására. E követelmények meghatározásában figyelembe kell venni a nemzetközi kötelezettségeket, ami elsősorban az európai közösségi rendelkezéseket jelenti. Az Ofcom utasíthatja továbbá a szolgáltatót meghatározott reklám, illetve reklámozási vagy szponzorálási módszer kizárására [CA03 325 (5)].

A szponzorálás részletes szabályai alapvetően megegyeznek az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv előírásaival (BCode 9. fejezet). A Kódex lehetővé teszi a csatorna-szponzorációt, azzal, hogy a támogató és a műsorszolgáltató közötti kapcsolatot transzparenssé kell tenni. A szponzorálásnak meg kell felelnie az adott médiumra vonatkozó reklámtartalmi és műsorszervezeti követelményeknek. A szponzor, illetve védjegye, tevékenysége, terméke nem irányulhat arra, hogy ösztönözze termék megvásárlását vagy igénybevételét. A szponzor-spotot (*sponsor credit*) egyértelműen el kell választani a műsorszámoktól, és egyértelműen meg kell különböztetni a reklámoktól; azok reklámüzenetet vagy cselekvésre való felhívást nem tartalmazhatnak.

Az Ofcom reklámidőre vonatkozó kódexe (*Code on the scheduling of television advertising*) az engedély alapján működő közszolgálati csatornák (Channel3, Channel4, Channel5) esetében a más szolgáltatókra vonatkozó előírásoknál szigorúbb reklámszabályokat tartalmaz. E műsorszolgáltatások óránként átlagosan 7, este 6 és 11 között átlagosan 8 perc reklámot tartalmazhatnak. A Channel3 esetében a szabályozást rugalmasabbá teszi, hogy a reggel 6 és 9.25 közötti időszámban az átlagos reklámidőt heti átlagban is lehet számítani. Más műsorszolgáltatásokra vonatkozóan is szigorúbb a szabályozás az irányelvvel: a 12 perces óránkénti reklámidőt úgy korlátozza, hogy ebből televíziós reklámra legfeljebb 9 perc fordítható, a fennmaradó idő teleshoppingra használható. A kódex lehetővé teszi, hogy az adott órában – a műsorszám jobb bemutatása érdekében, illetve technikai probléma miatt – fel nem használt reklámidőt 7 napon belül felhasználja a műsorszolgáltató; az általános reklámidő-korlátok ebben az esetben is kizárólag az Ofcom előzetes engedélyével léphetők át.

A vásárlási műsorablakok szabályozása is szigorúbb az engedély alapján működő közszolgálati csatornákra vonatkozóan. Ezek kizárólag éjjél és reggel 6 között tehetnek közzé ilyen műsorablakot. Más szolgáltatók az irányelv új rendelkezésével összhangban korlátlan számú vásárlási műsorablakot közzétehetnek. Sajátos rendelkezést tartalmaz a helyi műsorszolgáltatásokra vonatkozóan a kódex: e szolgáltatások a vásárlási műsorablakra rendelkezésre álló időt helyi reklámok közzétételére is használhatják.

A megszakító reklámok szabályozása sajátos módon kitér a megszakítás maximális időtartamára is: az engedély alapján működő közszolgálati csatornák legfeljebb 3 perc 50 másodperc időtartamban szakíthatják meg a műsorszámot, és ebből legfeljebb 3 perc 30 másodperc lehet televíziós reklám. Megszakító reklámot filmek és hírműsorok esetében a műsorszám minden 30 perces egységében egyszer lehet közzétenni; gyermekműsort reklámmal megszakítani – 30 perces időtartamonként egyszer – csak akkor lehet, ha az időtartama a 30 percet meghaladja. A kódex a külön nem szabályozott műsorszámokra egy táblázatot tartalmaz, amely meghatározza, hogy a műsorszám hosszától függően hány megszakító reklámblokk helyezhető el. Az engedély alapján működő közszolgálati csatornákra ezzel kapcsolatban is szigorúbb rendelkezések vonatkoznak.

Az angol jogalkotó egyelőre nem engedélyezte a termékelhelyezésnek a televíziós műsorszolgáltatásokban való alkalmazását, arra hivatkozva, hogy a fogyasztói érdekek, illetve a műsorok minőségéhez fűződő érdekek meghaladják a műsorszolgáltatók gazdasági érdekeit [BCode 10.5].¹⁹ A döntést a jogalkotó 2011/2012-ben felülvizsgálja. A tilalom nem vonatkozik a külföldről beszerzett filmekre és műsorszámokra [BCode 10.5]. E szabályozás felülvizsgálata 2010-ben el is indult, a konzultáció eredményeként a jövőben korlátozott mértékben lehetővé válik a termékelhelyezés. A tilalom feloldása a filmalkotásokat, a televíziós filmeket és sorozatokat, a sportközvetítéseket, valamint a könnyű szórakoztató programokat érinti. Meghatározott termék kategóriák – mint az alkohol-termékek, a magas zsír-, só-, vagy cukortartalmú élelmiszerek, a szerencsejáték, a dohányzáshoz használt kiegészítő termékek, a vény nélkül kapható gyógyszerek – a jövőben sem jelenhetnek meg termékelhelyezés keretében. A jövőbeli törvényi szabályozás az Ofcom részére további szabályozási felhatalmazást ad a termékelhelyezés részletkérdéseivel kapcsolatban.²⁰

A lekérhető szolgáltatások esetében a termékelhelyezés lehetőségét a szabályozás az irányelv szerinti korlátok figyelembevételével biztosítja.

Az Ofcom a televíziós és rádiós reklámok tartalmának szabályozását (*broadcast advertising content on TV and radio*) társszabályozási testületekre (*co-reg bodies*) ruházta. A társszabályozási megoldás törvényi alapját *Deregulation and Contracting Out Act 1994* biztosítja, amely minden területen lehetővé teszi a közigazgatási szervek számára, hogy a jogszabály alapján őket terhelő feladatokat és kötelezettségeket – a parlament jóváhagyásával – más személyre vagy szervezetre ruházzák. A közigazgatási szerv az átruházást követően is felelős az adott feladat teljesüléséért.

A Műsorszolgáltatási Kódex a reklámtartalommal kapcsolatban (10. fejezet) elsősorban a reklám és a szerkesztői tartalom elválasztására vonatkozó kötelezettségeket tartalmaz, ezek

¹⁹ http://www.culture.gov.uk/reference_library/media_releases/5931.aspx

²⁰ http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/+http://www.culture.gov.uk/images/consultation_responses/Consultation_Report_final.pdf

részeként tiltja a termékelhelyezést, illetve bármely terméknek a műsorszámokon belüli reklámozását. A műsorhoz kapcsolódó, közvetlenül az adott műsorszámból származó, és az adott műsorszám élvezetét segítő anyagok (*program-related materials*) reklámozása is csak a szerkesztőileg indokolt esetben megengedett a műsorszámokon belül. Az emeldíjas telefonszámok alapvetően terméknek vagy szolgáltatásnak minősülnek, és műsorszámokon belül kizárólag akkor jelenhetnek meg, ha a szerkesztői tartalom részét képezik, vagy műsorhoz kapcsolódó anyagnak minősülnek. A vetélkedőkhöz kapcsolódó vállalkozás- vagy termékmegjelenéseknek rövidnek és nem túlzottan feltűnőnek kell lennie. Ingyenes jótékonyági felhívások akkor tehetők közzé, ha a műsorszolgáltató meggyőződött róla, hogy az érintett szervezet jótékonyági tevékenységet végezhet, és az érintett szervezet az adott médiumon egyébként reklámozhat. A műsorszolgáltató közzétehet olyan felhívást is, amelyben valamely műsorszám elkészítéséhez vagy saját szolgáltatása finanszírozásához keres támogatót. További részletes szabályok vonatkoznak a befektetési tanácsok és a pénzügyi reklámok közzétételére.

Az Ofcom és az önszabályozási szervezetek 2004 májusában írták alá a társszabályozási rendszer alapjául szolgáló megállapodást (*Memorandum of Understanding*).

A korábban az elektronikus médián kívüli reklámtevékenységet szabályozó szervezet (*Advertising Standards Authority, ASA*) hatásköre minden médiumra kiterjed, az Ofcom-mal való társszabályozási együttműködésben. Az ASA e feladatkörének ellátása végett három új testülettel bővül, amelyek fő feladata a fogyasztók védelmének magas színvonalú garantálása:

- ASA(B) (*Advertising Standards Authority Broadcast Ltd*): panaszokat elbíráló testület;
- BCAP (*Broadcast Committee of Advertising Practice Ltd*): szabályzatalkotó testület;
- BASBOF (*Broadcast Advertising Standards Board of Finance Ltd*): pénzügyi feladatokat ellátó testület.

A hatékony együttműködés érdekében az új testületek vezetőinek és tagjainak egy része megegyezik a korábbi testületek vezetőivel és tagjaival.

A BCAP a reklám- és médiaipar képviselőiből álló testület, amely a televíziós és rádiós reklámok tartalmára vonatkozó szabályok megalkotásáért felelős. A BCAP átveszi az Ofcom-nak a kérdést érintő hatályos kódexeit, és felelős azok szükség szerinti felülvizsgálatáért, módosításáért. A javasolt módosításokat az Ofcom-nak jóvá kell hagynia, sőt elvileg egyes módosítások megtételét kötelezővé is teheti. A BCAP kutatásokat és koordinációs tevékenységet folytat az elfogadott szabályok érvényesítése érdekében.

A televíziós és rádiós reklámokkal kapcsolatos nézői/hallgatói panaszok fogadása és elbírálása az ASA(B) felelősségi körébe tartozik; a feladatot az ASA(B) Tanácsa (*Council*) látja el. Az ilyen tárgyú panaszokat az Ofcom is minden esetben ehhez a testülethez teszi át. A Tanács döntései ellen fellebbezést nyújthat be mind a panaszos, mind a reklámozó. A fellebbezés az ASA egy erre a célra létrejött új intézményéhez nyújtható be (*Independent Reviewer*).

A BCAP és az ASA(B) felelőssége nem csak a klasszikus reklámokra (*broadcast advertising spots*) terjed ki, hanem a *teleshopping*ra és a reklámozás más formáira, így az interaktív reklámokra is. Az Ofcom felelősségi körében marad ezzel szemben a reklámok mennyiségére és műsorszerkezeti követelményeire vonatkozó szabályozás (a panaszok intézése kivételével; e kérdéseket szabályozza a *Rules on the Amount and Scheduling of Advertising*), valamint a szponzorálási kérdések (e kérdéseket szabályozza a *Code of Programme Sponsorship and for the Sponsorship*).

Az ASA(B) döntéseinek érvényesíthetőségének érdekében a műsorszolgáltatási engedélyek kötelezik a szolgáltatókat e döntések végrehajtására. Az ASA(B) kötelezheti a műsorszolgáltatót a reklám későbbi időpontban történő bemutatására, a reklám bemutatásának korlátozására vagy végleges abbahagyására. Az ASA(B) és a BCAP a megalkotott szabályzat érvényesítése végett többek között konzultációkat szervezhet, biztosíték adására kötelezheti az érintetteket, és kizárhatja a szakmai versenyekből a szabályszegőket. Az együttműködést megtagadó szolgáltatókkal szemben az Ofcom jár el, és szankcióként akár vissza is vonhatja az engedélyt.

Az önszabályozó rendszer finanszírozása a reklámügynökségek és a műsorszolgáltatók önkéntes hozzájárulásaiból (*voluntary levy*) történik. A hozzájárulásokat a BASBOF kezeli, amely köteles biztosítani az önszabályozó rendszer működőképességét.

Az Ofcom a rendszer hatékonyságát meghatározott szempontok alapján (*Key Performance Indicators*) folyamatosan figyelemmel kíséri.

Az ASA(B) és a BCAP rendszeres konzultációt folytat az Ofcom kijelölt tagjával, és rendszeresen beszámol a hatóságnak a tevékenységéről. Az ASA(B) és szükség esetén a BCAP vezetője részt vesz az Ofcom ülésein.

Ha a rendszer az első két éves működés alapján nem működik megfelelően, akkor az Ofcom végső esetben az átruházott feladat- és hatásköröket vissza is veheti.

X. Közszolgáltatás

23. A közszolgáltatás koncepciója

A CA03 a közszolgálati televíziózás (*public service television broadcasting*) céljait a következőkben határozza meg [CA03 264 (4)]:

- olyan televíziós szolgáltatások nyújtása, amelyek a témák széles választékával foglalkozó műsorokat tesznek hozzáférhetővé;
- a lehető legtöbb különböző nézői réteg igényeinek és érdeklődési körének megfelelő szolgáltatások nyújtása;
- olyan szolgáltatások nyújtása, amelyek – együttesen – jellegükben és témáikban megfelelően kiegyensúlyozottak, és
- különösen a műsorok tartalmát, a műsorkészítés minőségét, valamint a szakmai képességeket és szerkesztői tisztességet tekintve magas színvonalú műsorokat bemutató szolgáltatások nyújtása.

A törvényben meghatározott közszolgálati követelmények nem egyetlen közszolgálati műsorszolgáltató által teljesítendő követelmények, hanem a BBC-t, a Walesi Hatóságot, az engedély alapján működő közszolgálati csatornákat és a közcélt teletext szolgáltatót együttesen terhelő kötelezettségek. Az angol jogalkotó a közszolgáltatásról nem tekinti törvényben általános érvénnyel meghatározható követelmény-rendszernek, hanem a közszolgáltatás dinamikusan fejlődő koncepcióját érvényesíti. A dinamikusan fejlődő koncepció egyrészt abban nyilvánul meg, hogy a közszolgáltatás konkrét tartalmát az érintett szolgáltatók – a következőkben bemutatandó – önszabályozása határozza meg, másrészt a törvény fenntartja a jogszabályi háttér módosításának lehetőségét is.

A dinamikusan fejlődő koncepció érvényesítését szolgálja az Ofcom-nak az a kötelezettsége, hogy évente vizsgálja felül a közszolgálati követelmények érvényesülését és erről készítsen nyilvános jelentést (CA03 264). A felülvizsgálat során a hatóság azt vizsgálja, hogy a közszolgálati műsorszolgáltatók (*public service broadcasters*) milyen mértékben nyújtottak olyan szolgáltatásokat, amelyek teljesítik a közszolgálati televíziós műsorszolgáltatás céljait, és ez alapján jelentést készít.

A felülvizsgálat során különösen az alábbi szempontokat kell figyelembe venni (amelyek egyúttal a közszolgáltatás konkrét tartalmát is tükrözik):

- a tájékoztatással, oktatással és szórakoztatással kapcsolatos közszolgálati funkciók teljesülése, amelyeket az érintett televíziós szolgáltatásoknak együttesen kell biztosítaniuk;
- az Egyesült Királyságban folyó kulturális tevékenységnek és annak sokféleségének bemutatása és támogatása;
- az Egyesült Királyságról és annak részéről, valamint az egész világról szóló hírek és aktuális események átfogó és hiteles (*comprehensive and authoritative*) taglalása;

- a sportra és egyéb szabadidőre vonatkozó széles érdeklődési köröknek megfelelő műsorok sugárzása;
- megfelelő mennyiségű és választékú oktatási műsor;
- megfelelő mennyiségű olyan műsor, amely tudománnyal, vallással, társadalmi kérdésekkel, nemzetközi jelentőségű ügyekkel, valamint a különleges érdeklődést kielégítő ügyekkel foglalkozik;
- a gyermekek és fiatalok részére szóló kiváló minőségű és eredeti műsorok megfelelő mennyisége;
- különböző egyházi és vallási műsorok megfelelő választéka;
- a helyi közösségek életével, ügyeivel, kultúrájával és hagyományaival foglalkozó műsorok megfelelő mennyisége.

A jelentésnek ki kell térnie a közszolgálati követelmények teljesítésének költségeire és a szolgáltatók rendelkezésére álló forrásokra.

A jelentés tartalmazza az Ofcom álláspontját a közszolgálati céljainak teljesülésével és a célok teljesítésének módjaiban bekövetkezett változásokkal kapcsolatban, és következtetéseket tartalmaz a közszolgálati televíziós műsorszórás aktuális helyzetéről.

A törvény felhatalmazza az államtitkárt arra, hogy az Ofcom javaslatára vagy az Ofcom jelentése alapján saját mérlegelése szerint rendeletben, széles körű konzultációt követően módosítsa a közszolgálati követelményeit akár az egyes szolgáltatásokra, akár a közszolgálati általános céljaira vonatkozóan (CA03 271).

24. Önszabályozás a közszolgálati követelmények kidolgozásában

Az engedély alapján működő közszolgálati csatornákra (*licensed public service channel*) – minden Channel 3 szolgáltatás, a Channel 4 és Channel 5 szolgáltatásokra – és a közcélú teletext szolgáltatásra vonatkozó szabályozási rendszer előírja a szolgáltató részére közszolgálati követelmények (*public service remit*) teljesítését (CA03 263).

A törvény a közszolgálati tartalmát az egyes szolgáltatásokra vonatkozóan csak általános követelményekként határozza meg. A közszolgálati a törvény szerint minden Channel 3 szolgáltatás és a Channel 5 számára kiváló minőségű és változatos műsorok szolgáltatását jelenti. A Channel 4 esetében a közszolgálati elsősorban olyan – kiváló minőségű és változatos – programok bemutatásának kötelezettségét jelenti, amelyek

- újítási készséget, kísérletező kedvet és kreativitást mutatnak a műsorok formájában és tartalmában;
- a kulturálisan sokféle társadalom különböző ízléseit és érdeklődési köreit célozzák meg;
- oktató jellegű műsorokat tartalmaznak, és
- jellegzetes arculatot mutatnak.

A közcélú teletext szolgáltatás esetében a követelmény kiváló minőségű és változatos szöveges anyagok széles körének nyújtására vonatkozó kötelezettséget jelent.

A CA03 az engedély alapján működő közszolgálati csatornákat arra kötelezi, hogy – az Ofcom útmutatásait figyelembe véve – évente műsorpolitikai nyilatkozatot (*statement of programme policy*) készítsenek, és azt hozzák nyilvánosságra (CA03 266). A műsorpolitikai nyilatkozatnak foglalkoznia kell a közszolgálati követelmények teljesítésével, valamint a CA03 egyéb műsortartalmi, műsorszerkezeti követelményeinek teljesítésével.

A szolgáltató köteles saját tevékenységében figyelemmel kísérni a nyilatkozat végrehajtását, minden nyilatkozatban be kell számolnia az előző időszak műsorpolitikai célkitűzéseinek teljesítéséről.

Külön előírások vonatkoznak arra a műsorpolitikai nyilatkozatra, amely a korábbiakhoz képest jelentős változásra vonatkozó javaslatokat tartalmaz (CA03 267). Ilyen nyilatkozat elfogadása előtt a szolgáltató köteles konzultációt folytatni az Ofcom-mal, és köteles figyelembe venni az Ofcom véleményét. A törvény a változást akkor minősíti jelentős változásnak, ha annak eredményeként a csatorna jellegében lényegesen különbözik az előző évektől. Azt, hogy a változás lényeges-e, végső soron a szolgáltató és az Ofcom határozza meg. Ennek megítélésében figyelembe kell venni az Ofcom által kibocsátott útmutatót, és a figyelembe kell venni minden olyan változást is, amely legfeljebb hároméves időszakon keresztül fokozatosan végbemenő változást jelent.

Ha a szolgáltató – az Ofcom megítélése szerint egyébként fennálló – konzultációs kötelezettségének nem tesz eleget, akkor a műsorpolitikai nyilatkozatát köteles a hatóság előírásainak megfelelően módosítani.

A fentiek alapján megállapítható, hogy a közszolgálati tartalmának meghatározása és a közszolgálati érvényesítése elsősorban a szolgáltatói önszabályozás (szervezetben belüli szabályozás) keretében történik. Az önszabályozás hatékonyságát az Ofcom ellenőrzi, és mindaddig nem avatkozik be a szolgáltató működésébe, amíg a közszolgálati célok e nélkül is teljesülnek.

A CA03 azonban fenntartja az erőteljesebb hatósági beavatkozás lehetőségét is, abban az esetben, ha az Ofcom megítélése szerint – a törvényben meghatározott körülmények [CA03 270 (3)] mérlegelése alapján – valamely szolgáltató súlyos, gazdasági vagy piaci feltételekkel nem menthető mulasztást követett el a rá vonatkozó közszolgálati követelmények teljesítésében, vagy bármilyen vonatkozásában nem járult hozzá megfelelő mértékben a közszolgálati televíziós műsorszórás céljainak teljesítéséhez (CA03 270). Ilyen esetben az Ofcom utasíthatja a szolgáltatót a műsorpolitikai nyilatkozatának megfelelő módosítására, illetve a mulasztás orvoslása érdekében mindazon lépések megtételére, amelyeket az Ofcom szükségesnek tart.

Végső soron az Ofcom-nak arra is lehetősége, hogy módosítja a szolgáltató engedélyét, és a módosításban az önszabályozást részletes szabályozással váltja fel. Erre csak akkor kerülhet sor, ha a mulasztást a szolgáltató a megfelelő eljárásban nem orvosolta, és a beavatkozás a mulasztás súlyosságához képest ésszerűnek és arányosnak minősül. Részletes szabályozás esetén a szolgáltatónak nincs lehetősége a közszolgálati követelmények műsorpolitikai nyilatkozatban történő kidolgozására, hanem ezt az Ofcom teszi meg az engedélyben. Az önszabályozási rendszert az Ofcom bármikor – akár fokozatosan, egyes követelményekre vonatkozóan is – visszaállíthatja.

25. British Broadcasting Corporation

A *British Broadcasting Corporation* (BBC) mint közszolgálati műsorszolgáltató működésének alapja az ún. *Royal Charter*, amelynek hatályos szövegét 2006-ban fogadták el.²¹ A *Royal Chartert* kiegészítő megállapodás garantálja az intézmény függetlenségét és meghatározza annak közérdekű kötelezettségeit.

25.1 A BBC feladatai

A *Royal Charter* a BBC működésével szemben ún. közérdekű célkitűzéseket (*Public Purposes*) határoz meg. Ezek közé tartozik:

- a civil társadalom fenntartása;
- a nevelés és az oktatás előmozdítása;
- a kreativitás és a kulturális kiválóság támogatása;
- az Egyesült Királyság, annak nemzetei, régiói és közösségei reprezentációja;
- az Egyesült Királyság megjelenítése a világban, a világ megjelenítése az Egyesült Királyságban;
- a kommunikációs technológiákban és szolgáltatásokban rejlő előnyök kihasználásának elősegítése, vezető szerep a digitális átállásban.

A BBC fő feladata a közérdekű célok megvalósítása olyan tartalmakon keresztül, amelyek magukban foglalják a tájékoztatást, a nevelést és a szórakoztatást, televíziós, rádiós és online szolgáltatásokban, illetve az újabb technológiák felhasználásával. A BBC egyéb tevékenységeket is végezhet a közérdekű célok teljesítése érdekében, de ezeknek másodlagosnak vagy kiegészítőnek kell lenniük a fő tevékenységekhez képest.

A BBC a műsortartalom, illetve a menedzsment minden vonatkozásában független.

25.2 A BBC felügyelete és vezetése

A BBC irányítását részben a BBC Trust, részben az Executive Board látja el. A BBC Trust feladata a BBC átfogó stratégiai irányítása, ide értve a prioritások meghatározását, valamint az Executive Board felügyelete. A Trust tevékenységét a közérdek, illetve az előfizetési díjat fizetők érdekei szem előtt tartásával végzi. A Trust elnöke egyúttal a BBC elnöke is. Az Executive Board feladata a BBC szolgáltatásainak működtetése a Trust által meghatározott prioritásokkal összhangban.

A Trust elnökből, elnökhelyettesből és 10 rendes tagból áll. Az elnököt, az elnökhelyettest és a tagokat (a továbbiakban tagok) királyi rendelettel nevezik ki, legfeljebb 5 évre; mindannyian újraválaszthatók. A tagok közül egy-egy tag képviseli Angliát, Skóciát, Walest és Észak-Írországot. A Trust tagjaira meghatározott összeférhetetlenségi szabályok vonatkoznak. A Trust szabályzatokat (*regulation*) fogadhat el, a saját és a BBC működésével kapcsolatban egyaránt. A Trust, mint „az előfizetési díjak és a közérdek őrzője”, kezeli az előfizetői díjakat és a BBC más forrásait, védelmezi a közérdeket, és biztosítja a közérdekű

²¹ http://www.bbc.co.uk/bbctrust/assets/files/pdf/about/how_we_govern/charter.pdf

célok hatékony megjelenítését. Képviseli a díjfizetők érdekeit, biztosítja a BBC függetlenségét, felméri a díjfizetők véleményét, szigorúan felügyeli a közpénzek felhasználását, figyelemmel kíséri a BBC tevékenységének a versenyre gyakorolt hatását, és biztosítja, hogy a BBC betartsa a nyitottság és az átláthatóság magas színvonalát. Feladata a BBC átfogó stratégiai irányítása, a BBC szolgáltatásaival kapcsolatos magas szintű stratégiák és a költségvetés jóváhagyása, valamint az Executive Board teljesítményének értékelése és az Executive Board elszámoltatása. Ennek keretében többek között

- több éves célkitűzéseket fogad el, és stratégiákat hagy jóvá, amelyek magukban foglalják a feladatok költségvetési megalapozását is, illetve jóváhagyja a hosszú távú célok megvalósítását jelentősen befolyásoló egyedi stratégiai és finanszírozási javaslatokat;
- megfelelő teljesítmény-értékelési kritériumokat és mérési módszereket dolgoz ki a közérdekű célok hatékony megvalósításának megítéléséhez;
- engedélyt ad BBC-szolgáltatások indításához, és ellenőrzi azokat;
- a tartalmi színvonalra vonatkozó iránymutatásokat hagy jóvá;
- szabályozási feladatok ellátása és az Executive Board ellenőrzése annak érdekében, hogy a BBC megfeleljen a rá vonatkozó jogi kötelezettségeknek;
- a BBC panaszkezelési rendszerének kialakítása;
- szükség esetén a BBC egyes tevékenységeinek megvizsgálása, ha felmerül annak a gyanúja, hogy a BBC valamely kötelezettségét megszegi;
- annak biztosítása, hogy az Executive Board a BBC működésével kapcsolatos alapvető kockázatokat elhárítja;
- a tisztességes kereskedelemre vonatkozó koncepció kidolgozása az Executive Board részére;
- az Executive Board új szolgáltatás indítására, működő szolgáltatás jelentős módosítására, kereskedelmi szolgáltatás nyújtására vagy más tevékenység folytatására vonatkozó javaslatának jóváhagyására vonatkozó eljárási rend kidolgozása;
- annak biztosítása, hogy az előfizetési díjak beszedése hatékony, megfelelő és arányos.

Az Executive Board *executive* és *non-executive* tagokból áll; utóbbiak száma legalább 4, és nem kevesebb, mint a Board összlétszámának harmada, de nem éri el a Board összlétszámának felét. A tagok számát a Board határozza meg a Trust jóváhagyásával. A Board elnökét a Trust jelöli. A tagokat a Board maga nevezi ki egy, a Board tagjaiból meghatározott arányban összeállított jelölőbizottság jelölése alapján. A Board egyes feladatait a tagjaiból álló bizottságokra, meghatározott tagjára, illetve valamely alkalmazottra delegálhatja. A Board, mint a BBC ügyvezető szerve a következő feladatokat látja el:

- a BBC szolgáltatásainak működtetése;
- a BBC szerkesztői és kreatív tevékenységének igazgatása;
- a BBC jogszerű működésének biztosítása;
- a BBC menedzsmentjének kinevezése és ellenőrzése;
- az operatív pénzügyi kérdések intézése.

A Charter rendelkezik a közönséget képviselő négy Audience Council létrehozásáról, amelyek feladata az előfizetési díjat fizetők különböző nézőpontjainak megjelenítése a Trust működésében, a közérdekű célok megvalósításával kapcsolatos közönségigények képviselése. A négy tanács területi alapon szerveződik. A tanácsok feladatai:

- a regionális és egyéb közösségekkel való kapcsolattartás;
- konzultáció az ún. közérték-tesztekkel kapcsolatban;
- konzultáció a BBC szolgáltatási engedélyeinek felülvizsgálatával kapcsolatban;
- konzultáció a közérdekű célkitűzések megvalósításával kapcsolatban;
- éves jelentés készítése a Trust részére a BBC működéséről, és javaslatok a felmerült kérdésekben;
- éves jelentés arról, hogy a BBC működése mennyiben felel meg a díjfizetők igényeinek.

A BBC legfőbb operatív vezetője a vezérigazgató (Director General), aki egyúttal a BBC főszerkesztője. A vezérigazgató minden esetben a Board executive tagja, rendszerint, de nem feltétlenül annak elnöke.

25.3 Finanszírozás

A BBC finanszírozása közvetlenül az előfizetői díjkból (*licence fee*) történik, aminek összege 2010-ben háztartásonként évi 145,50 font. Ez a társadalmilag elfogadott finanszírozási modell hatékonyan biztosítja mind a gazdasági, mind a kormányzati-politikai befolyásolástól mentes működést. A BBC műsorai nem tartalmaznak reklámot. A külföldre irányuló műsorszolgáltatás állami finanszírozású. A BBC finanszírozását kiegészíti az elkülönülten működő részlegeknek és vállalkozásoknak a gazdasági tevékenysége. Az üzleti tevékenységből származó bevételek a BBC közszolgálati tevékenységére kell fordítani.

25.4 Public Value Test

A BBC működésével kapcsolatos fontos szabályozási megoldás az ún. *public value test* bevezetése.²² Ennek célja, hogy a digitális szolgáltatások piacán kizárja a versenytorzító magatartásokat, növelje az átláthatóságot és az elszámoltathatóságot. A teszt egyik része a „közérték”-értékelés (*public value assesment*), amelynek keretében egyrészt azt kell vizsgálni, hogy az elindítani kívánt szolgáltatás, illetve a már működő szolgáltatás módosítása összhangban van-e a BBC céljaival, és megfelel-e a minőség és a megkülönböztető jelleg követelményének, másrészt azt, hogy a szolgáltatás hoz-e létre fogyasztói, illetve állampolgári értelemben vett értéket, milyen célcsoportot kíván elérni, és alternatív szolgáltatásokkal összevetve arányos-e a beruházás. Ezt követően kerül sor az ún. piacihatás-elemzésre (*market impact assesment*), amit az Ofcom végeztet el. A kb. 6 hónapos eljárás alapján a BBC Trust hoz döntést a szolgáltatás elindításáról, illetve módosításáról.

²² Részletesen ld. Bayer Judit –Koppányi Szabolcs – Nyakas Levente – Tényi Géza: *A közszolgálati média és az európai versenyjog. Közszolgálatosság a változó világban.* IJC-L'Harmattan, Budapest, 2010. 129–133. old., továbbá Nyakas Levente: *A BBC alapító okiratának felülvizsgálata.* AKTI Füzetek 3., AKTI, Budapest, 2006.

26. A közszolgálati műsorszolgáltatás rendszerének felülvizsgálata

2009-ben az Ofcom nyilvánosságra hozta a közszolgálati műsorszolgáltatás rendszerének felülvizsgálatával kapcsolatos javaslatait,²³ amelyek jelentős része beépült a Digital Britain című kormányzati dokumentumba.²⁴

A felülvizsgálat egyik megállapítása az, hogy a közszolgálati kötelezettségek nem csak a hagyományos, lineáris műsorszolgáltatásokra vonatkozóan, hanem a lekérhető tartalmak esetében is értelmezhetők, és közszolgálati tartalmak minden digitális tartalomszolgáltatásban hozzáférhetővé tehetők. Az Ofcom szerint ennek hiányában, tekintettel a nem lineáris szolgáltatások jelentőségének növekedésére, a közszolgálati elveszíti relevanciáját.

A felülvizsgálat másik fontos megállapítása, hogy a BBC-n kívüli, reklámfinanszírozású, de közszolgálati kötelezettségekkel is terhelt műsorszolgáltatók egyre nagyobb versenynek kitéve működnek, reklámbevételeik egyre jelentősebb részét veszélyeztetik az online média. Ezek a piaci folyamatok érzékelhető hatást gyakorolnak az érintett műsorszolgáltatók műsorkínálatára, a regionális hírek és a gyermekműsorok csökkenő aránya után a többi, jelentős terhet jelentő közszolgálati tartalom háttérbe szorulása is várható.

Mindezekre tekintettel az Ofcom a közszolgálati terhek elosztásában új egyensúly kialakítására törekszik, ami jelenti egyrészt a közérdekű célokat elsődlegesnek tekintő nagy intézmények gazdasági stabilitásának hosszú távú biztosítását, másrészt a kereskedelmi hálózatok felszabadítását, a tulajdonosok célkitűzéseit figyelembe vevő kevés, de fontos közszolgálati kötelezettség fenntartása mellett. A közszolgálati megvalósításának legfontosabb szereplője továbbra is a BBC, amit a jövőben is megfelelő finanszírozás mellett kell működtetni, és amely így a digitális médiarendszer fejlődésének meghatározó tényezője marad. Az Ofcom szerint a BBC mellett szükség van egy másik szervezetre is, amely kifejezetten a közérdekű célok megvalósítása érdekében működik; ez a szolgáltató jelentős mértékben elősegíti a hazai tartalmak készítését és bemutatását olyan területeken, ahol a piac maga valószínűleg ezt nem tenné meg, képes a BBC-től függetlenül működni, és növeli a közönség választási lehetőségét és a tartalom sokszínűségét. Az Ofcom a közönség véleménye alapján a második közszolgálati szolgáltatónak a Channel 4-t, illetve a Channel 4 és más szolgáltatók közötti partneri kapcsolatok alapján létrejövő szervezetet tartja, amelyhez fenntartható üzleti modellt kell hozzárendelni. Az új szervezet legfőbb feladatai a hír- és aktuális műsorok bemutatása, az idősebb gyermekeknek szóló műsorok bemutatása, a Londonon kívüli területek megjelenítése, továbbá vezető szerep betöltése a digitális médiával kapcsolatban. A Channel 3 szerepét az Ofcom abban látja, hogy az jelentősen hozzájárul a magas színvonalú hazai tartalomgyártáshoz, és hatékony versenytársa a BBC-nek, a Channel 4-nak és a digitális tartalomszolgáltatásoknak. A fenntartható működés érdekében az Ofcom jelentősen csökkenti a Channel 3 közszolgálati terheit, ami így hosszú távon is fontos közszolgálati feladatokat láthat el a hazai tartalomgyártással és a hírszolgáltatással kapcsolatban, országosan hozzáférhető ingyenes műsorszolgáltatásként. A Channel 5 eredetileg is kevesebb közszolgálati kötelezettséggel rendelkezik, és a jövőben is fenn kívánja tartani közszolgálati státuszát, elsősorban szintén a hírszolgáltatás és a hazai tartalomgyártás

²³ http://www.ofcom.org.uk/consult/condocs/psb2_phase2/statement/psb2statement.pdf

²⁴ <http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/+http://www.culture.gov.uk/images/publications/digitalbritain-finalreport-jun09.pdf>

vonatkozásában. Az Ofcom kiemelt feladatnak tartja egy, a BBC alternatíváját jelentő, önálló finanszírozású regionális hírszolgáltató működését a Channel 3 csatornákon.

A közszolgálatiág jövőjével kapcsolatban az Ofcom a helyi műsorszolgáltatás jelentőségének növekedését is kiemeli. Frekvenciagazdálkodási megoldásokkal az Ofcom minden korábbinál több lehetőséget kíván biztosítani helyi televíziók indításához, illetve alternatív műszaki megoldásként valamely közszolgálati multiplexben biztosítható kapacitás a helyi szolgáltatásoknak.

A hírek mellett az iskoláskorú gyermekeknek szóló műsorok hatékonyabb támogatását tekinti az Ofcom a közszolgálati műsorszolgáltatás fejlesztésének fő célkitűzéseként. Ennek megvalósítása egyrészt a fent vázolt új közszolgálati szervezet keretében, másrészt verseny alapú finanszírozásra támaszkodva történhet.

A közszolgálati műsorszolgáltatás finanszírozásában a BBC működés továbbra is az előfizetési (üzemben tartási) díjakon, egyes regionális közszolgálati szolgáltatók működése kormányzati támogatáson alapul. A reklámfinanszírozású közszolgálati szolgáltatók számára a frekvenciához való privilegizált hozzáférés és egyéb szabályozási előnyök továbbra is jelentős értéket képviselnek. Az Ofcom támogatja továbbá a BBC és más, közszolgálati feladatokat ellátó szolgáltatók együttműködését.

XI. A lekérhető szolgáltatások szabályozása

A lekérhető szolgáltatások szabályozásában kiemelt szerepe van az önszabályozásnak. A törvény felhatalmazza az Ofcom-ot, hogy jelöljön ki egy szervezetet a kapcsolódó szabályozói feladatok teljes vagy részeges ellátására (ún. *appropriate regulatory authority*); az Ofcom szabályozói hatásköre fennmarad azokkal a kérdésekkel kapcsolatban, amelyeket nem delegálta a kijelölt szervezetre (CA03 368B). Ugyanakkor a törvény azt is lehetővé teszi, hogy a delegált jogkörökre vonatkozóan az Ofcom a kijelölt szervezettel együtt vagy ahelyett továbbra is eljárjon. A kijelölés vonatkozhat meghatározott szolgáltatás-típusokra, illetve meghatározott jogkörökre, akár általános jelleggel, akár meghatározott körülményekhez vagy feltételekhez kötve.

A kijelölt szervezettel kapcsolatban a törvény a következő feltételeket támasztja:

- a kijelölésre alkalmas (*fit and proper*) szervezet;
- a kijelöléshez a szervezet hozzájárul;
- hozzáférés a feladatok hatékony ellátásához megfelelő finanszírozási forrásokhoz;
- az érintett szolgáltatóktól való megfelelő függetlenség;
- az átláthatóság, elszámoltathatóság, arányosság, következetesség és célirányosság követelményeinek, illetve a törvény alapelveinek való megfelelés.

Az Ofcom által kijelölt szervezet az Association for Television on Demand (ATVOD). Az ATVOD saját meghatározása szerint egy független szabályozó, amelynek célja a fogyasztók védelme a lekérhető szolgáltatásokkal kapcsolatban; az ATVOD a tagjaival kapcsolatos fogyasztói panaszok esetén kötelező erejű döntést hozó jogorvoslati szerv.²⁵

A kijelölt szervezet feladata, hogy megtegye azokat a megfelelő lépéseket, amelyek biztosítják a lekérhető szolgáltatásokra vonatkozó törvényi előírások teljesítését [CA03 368C (1)]. E szervek feladata az is, hogy az érintett szolgáltatókat ösztönözze az élelmiszer-reklámokra vonatkozó magatartási kódex megalkotása [CA03 368C (2)].

A szolgáltatókat a törvény kötelezi arra, hogy a kijelölt szervezetekkel működjenek együtt, és részükre szükség esetén adatokat szolgáltatassanak [CA03 368D (3)].

A lekérhető szolgáltatások nyújtóival szemben a törvény külön rendelkezésben írja elő az irányelv adatszolgáltatási kötelezettséget [CA03 368D (2)].

A lekérhető szolgáltatásokkal kapcsolatban a kijelölt szabályozó szervezetnek ösztönöznie kell az érintett szolgáltatókat arra, hogy szolgáltatásaikat fokozatosan tegyék elérhetővé a látás- és halláskárosultak részére [CA03 368C (2)].

A gyermekek védelmével kapcsolatban törvény egyrészt tiltja a faji, szexuális, vallási vagy nemzeti alapú gyűlöletkeltésre alkalmas tartalmak közzétételét, másrészt előírja, hogy a 18 éven aluliakra ártalmas tartalmakat a lekérhető szolgáltatásokban olyan módon kell elérhetővé

²⁵ <http://atvod.co.uk/>

teni, hogy a kiskorúak azokat rendes körülmények között ne hallhassák és ne láthassák (CA03 368E).

A kijelölt szabályozó szervezetnek ösztönöznie kell továbbá, hogy az érintett szolgáltatók, a gyakorlatilag megvalósítható esetekben és arányos eszközökkel, támogassák az európai művek gyártását és az azokhoz való hozzáférést [CA03 368C (3)]. E „támogatás” konkrét eszközeit az önszabályozó szervezetek – illetve ilyen hiányában az Ofcom – határozzák meg.

XII. Must carry szabályozás

27. Műsorelosztási kötelezettség

A CA03 az Ofcom-ot felhatalmazza arra, hogy az elektronikus hírközlési hálózatokra és szolgáltatásokra vonatkozóan egyes műsorszolgáltatások kötelező elosztását írják elő (*must-carry obligations*, CA03 64). Elosztási kötelezettség csak a kötelező szolgáltatások jegyzékén szereplő műsorszolgáltatásokra, illetve azokra a hálózatokra írható elő, amelyek jelentős számú végfelhasználó számára a televíziós műsorok vételének fő eszközeként működnek.

A kötelező szolgáltatások jegyzékét a törvény tartalmazza, úgy azonban, hogy felhatalmazza az államtitkárt a jegyzék – valamint az elosztási kötelezettség tartalma – módosítására. A törvény szerinti elosztási kötelezettség kifejezetten a digitális szolgáltatásokat érinti; e szolgáltatási körbe tartoznak a digitális BBC-, Channel 3, Channel 4, Channel 5 és az S4C Digital szolgáltatások, valamint a digitális közcélú teletext szolgáltatás. Valamely szolgáltatásnak a jegyzékbe történő felvételével, illetve a jegyzékről történő törlésével kapcsolatban vizsgálni kell, hogy ez mennyiben felel meg a közérdeknek, a szolgáltatás a kötelező elosztás nélkül mennyiben jutna el a közönséghez, az elosztási kötelezettség teljesítésével fennmaradó hálózati kapacitásokat, valamint a kötelezettség arányosságát.

28. Ajánlattételi kötelezettség

A CA03 nem csak a hálózat-üzemeltetőket terhelő elosztási kötelezettségről, hanem a digitális tartalomszolgáltatókat terhelő ajánlattételi kötelezettségről (*must-offer obligations*, CA03 272) is rendelkezik, annak érdekében, hogy a digitális szolgáltatások minden releváns – a végfelhasználók jelentős száma által televíziós műsorok vételének fő eszközeként igénybe vett – távközlési hálózaton (*appropriate network*) terjesztésre kerüljenek, és a közönség lehető legszélesebb köréhez eljussanak. Az ajánlattételi kötelezettség az engedély alapján működő közszolgálati műsorszolgáltatókat, a közcélú teletext szolgáltatások nyújtóit, valamint a kötelező elosztás körébe tartozó minden szolgáltatás nyújtóját terheli. A létrejött megállapodásnak meg kell tiltania a hálózat-üzemeltető részére a szolgáltatás terjesztésével kapcsolatos bármilyen díj kivetését. Az Ofcom előírásainak megfelelően az ajánlattételi kötelezettség alapján kötött megállapodást a kapcsolódó szolgáltatásokra is alkalmazni kell.

A CA03 a digitális szolgáltatásokra vonatkozó ajánlattételi kötelezettséget – lényegében az előzőekkel azonos kötelezeti kör részére és tartalommal – a műholdas televíziós szolgáltatások (*satellite television service*) irányában is előírja. A műholdas televíziós szolgáltatás olyan szolgáltatást jelent, amely televíziós műsorszolgáltatásoknak műholdról történő sugárzásából áll vagy azzal jár együtt, és amelyet a végfelhasználók jelentős száma használ közvetlenül a televíziós műsorok vételének fő eszközeként.

Az ajánlattételi kötelezettséget egészíti ki az a rendelkezés, amely az Ofcom-ot felhatalmazza a szolgáltatás vételéhez szükséges feltételek előírására, amelyek biztosítják,

hogy az meghatározott szolgáltatások valóban a közönség egészéhez eljussanak (CA03 274). E rendelkezésekkel a jogalkotó a tartalomszolgáltatások olyan körét – az ún. *must-provide service*-kört – jelölte ki, amelyekhez minden felhasználónak ingyenesen és megfelelő minőségben van joga hozzáférni. A törvény ilyen szolgáltatásként határozza meg a digitális BBC-, Channel 3, Channel 4, Channel 5 és az S4C Digital szolgáltatásokat, valamint a digitális közcélú teletext szolgáltatást. A kötelezően nyújtandó szolgáltatások jegyzékét az államtitkár rendeletben módosíthatja.

A törvény e szolgáltatási körben a műsorszolgáltató és a műsorterjesztő közötti olyan megállapodások megkötését írja elő, amely a felhasználó részére biztosítja a szolgáltatások értelmezhető formájú és ingyenes – bármely távközlési hálózaton vagy műholdon keresztül – vételét szolgáló eszközöket. A törvény az ingyenesség követelményének teljesüléséhez a fogyasztót terhelő közvetett terheket is figyelembe veszi, az értelmezhető formát pedig az Ofcom által meghatározott minőségi követelmények konkretizálják [CA03 274 (6), (8)].

A megállapodás létrejötte az Ofcom hozzájárulásához kötött, létrejöttének elmaradása esetére pedig a törvény az Ofcom-ot a megállapodás létrehozására hatalmazza fel. A megállapodás rendelkezik a költségek viseléséről, valamint a szolgáltatás díjmentes igénybevételére vonatkozó jogosultsággal kapcsolatos fogyasztói panaszok intézéséről.